

महाराष्ट्र विधानपरिषद

पहिले अधिवेशन, २०२१

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

शुक्रवार, दिनांक ०५ मार्च, २०२१ / फाल्गुन १४, १९४२ (शके)

- (१) मुख्यमंत्री
- (२) उद्योग, खनिकर्म, मराठी भाषा मंत्री
- (३) कामगार, राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री
- (४) ऊर्जा मंत्री
- (५) इतर मागास बहुजन कल्याण,
खार जमिनी विकास, आपत्ती
व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन मंत्री
- (६) आदिवासी विकास मंत्री
- (७) सहकार, पणन मंत्री
- (८) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य मंत्री

यांचे प्रभारी विभाग

प्रश्नांची एकूण संख्या - ६८

माण व भिमा नदीला (जि.सोलापूर) आलेल्या महापूरामुळे नदीकाठच्या गांवातील शेतकऱ्यांचे नुकसान झाल्याबाबत

(१) * ७२५३ श्री.प्रशांत परिचारक, श्री.नागोराव गाणार, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सोलापूर जिल्ह्यातील माण व भिमा नदीला गत वर्षी आलेल्या महापूरामुळे सांगोला, माळशिरस, पंढरपूर, मोहोळ, मंगळवेढा, बार्शी आणि दक्षिण सोलापूर तालुक्यातील नदीकाठच्या गावांमधील १५ हजार ३०२ शेतकऱ्यांचे हजारो हेक्टर वरील विविध ठिकाणांचे पीक, ऊस, फळ बागांचे

प्रचंड मोठ्या प्रमाणात नुकसान होवून घरातील संपूर्ण सामान, जनावरे, ट्रॅक्टर, पंप वाहून गेल्याचा प्राथमिक अंदाज जिल्हा कृषी अधिकारी यांनी व्यक्त केला असून पुरग्रस्त शेतकऱ्यांसाठी शासनाने प्रत्येकी रुपये १ लाख अशी कर्जमाफी जाहीर केली होती, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर आर्थिक मदत पुरग्रस्त शेतकऱ्यांच्या खात्यावर जमा झाली नसल्यामुळे शेतकऱ्यांना पुढील हंगामासाठी कर्ज घेण्याबाबत समस्या निर्माण झाली असल्याची बाब माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने पुरग्रस्त शेतकऱ्यांना थकित आर्थिक मदतीची रक्कम अदा करण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे, त्याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे तसेच सदर आर्थिक मदत अदा न करण्याची कारणे काय आहेत,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१) अंशतः खरे आहे, परंतु पुरग्रस्त शेतकऱ्यांसाठी प्रत्येकी रुपये १ लाख कर्जमाफी देण्याचा निर्णय घेतलेला नाही.

(२) हे खरे नाही.

जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, सोलापूर यांच्याकडे कर्ज मिळत नसल्याबाबत तक्रार प्राप्त झालेली नाही.

(३) जून ते ऑक्टोबर, २०२० या कालावधीत अतिवृष्टीमुळे व पुरामुळे नुकसान झालेल्या सोलापूर जिल्ह्यातील बाधित शेतकऱ्यांना दोन हप्त्यात एकूण रुपये ५४५५३.०४ लक्ष इतका निधी विभागीय आयुक्तांमार्फत वितरित करण्यात आला आहे. यापैकी रुपये ४३५८१.७२ लक्ष इतक्या निधीचे वाटप करण्यात आले असून उर्वरित निधी वाटपाचे काम सुरू आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

ठाणे-बेलापूर औद्योगिक वसाहतीत अपघात होत असल्याबाबत

- (२) * ७०९८ श्री.रमेशदादा पाटील, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.सुरेश धस, डॉ.परिणय फुके, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) ठाणे-बेलापूर महापे औद्योगिक वसाहतीतर्गत रस्त्यांची दुरुवस्था झाली असून ए ब्लॉक ते इलेक्ट्रॉनिक्स झोनमधील रस्त्यांवर एक ते दीड फुटाचे खड्डे असल्याने वाहतुकीला अडथळा निर्माण होत आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, नवी मुंबई औद्योगिक वसाहतीमध्ये छोटे-मोठे ५००० व्यावसायिक व्यवसाय करीत असून दोन लाखापेक्षा जास्त नागरिकांना रोजगार उपलब्ध झाला असून औद्योगिक वसाहतीमधील समस्या दिवसेंदिवस वाढल्याने त्या सोडविण्याकडे एमआयडीसी प्रशासन दुर्लक्ष करीत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, महापे औद्योगिक वसाहतीमधील खड्ड्यांमुळे मोटर सायकलच्या अपघाताचे प्रमाण वाढले असून अनेक जण जखमी झाले आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, महापे औद्योगिक क्षेत्रामध्ये कंपन्यांकडून कर घेऊन त्यांना रस्ते आणि गटारे व फुटपाथ यांची सुविधा नसल्याने व्यावसायिक कामगार व वाहतुकदारांची गैरसोय होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून व्यावसायिक कामगार व वाहतुकदारांची होणारी गैरसोय दूर करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) हे अंशतः खरे आहे.

महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाने टीटीसी औद्योगिक क्षेत्रातील आर, ए व डी ब्लॉक मधील एकूण २१.०० कि.मी. काँक्रीटीकरणाचे काम हाती घेतलेले असून ते आता पूर्णत्वाच्या अंतिम टप्प्यात आहे. त्याचप्रमाणे महामंडळाकडून ए ब्लॉक व ईएल ब्लॉक मधील १५.०० कि.मी. लांबीच्या रस्त्याच्या काँक्रीटीकरणाचे काम सुध्दा हाती घेण्यात येत असून

सदर कामाची निविदा लवकरच प्रसिध्द करण्यात येईल. ए ब्लॉक व ईएल ब्लॉक महापे विभागातील खड्डे खडी मुरुमाने भरण्याचे काम महामंडळाकडून हाती घेण्यात आले होते. तसेच तात्पुरत्या डागडुजीकरीता सेमी ग्राउट डांबरीकरण पध्दतीने खड्डे भरण्याच्या कामाची निविदा मंजूर करण्यात आली असून लवकरच प्रत्यक्ष काम हाती घेण्यात येईल.

(२) व (३) हे खरे नाही.

ए ब्लॉक व ईएल ब्लॉक महापे विभागातील खड्डे खडी मुरुमाने भरण्याचे काम महामंडळाकडून हाती घेण्यात आले होते. तसेच तात्पुरत्या डागडुजीकरीता सेमी ग्राउट डांबरीकरण पध्दतीने खड्डे भरण्याच्या कामाची निविदा मंजूर करण्यात आली असून लवकरच प्रत्यक्ष काम हाती घेण्यात येईल.

(४) हे खरे नाही.

महापे औद्योगिक क्षेत्रातील रस्त्यांचे काँक्रीटीकरण करणे, गटार व फुटपाथ बनविणे, पावसाळी ड्रेन बनविणे, कर्बस्टोन बसविणे, युटीलीटी चेंबर बांधणे इ. करीता नवी मुंबई महानगरपालिकेकडून निविदा प्रसिध्द करण्यात आली आहे.

(५) महापे औद्योगिक क्षेत्रातील ए ब्लॉक व ईएल इलेक्ट्रॉनिक्स झोनमधील रस्त्यांच्या खड्डे भरण्याचे काम वेळोवेळी महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाकडून करण्यात येत असून मुख्य काँक्रीटीकरणाच्या कामास प्रशासकीय मान्यता प्राप्त झाली असून निविदा प्रक्रिया सुरु आहे. लवकरच मुख्य काँक्रीटीकरणाचे काम हाती घेण्यात येईल.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

लातूर जिल्ह्यातील निराधार योजनेच्या लाभार्थ्यांना

अनुदान अदा करण्याबाबत

(३) * ७२८९ श्री.रमेश कराड : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्य व केंद्र शासनाच्या विविध निराधार योजनेतर्गत दिल्या जाणाऱ्या लाभातून लातूर जिल्ह्यातील लाभार्थ्यांचे माहे नोव्हेंबर, २०२० पासून मानधन थकीत असून याबाबत लोकप्रतिनिधींकडून व जनतेतून तक्रारी स्थानिक प्रशासनाकडे प्राप्त होत आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, केंद्र व राज्य शासनाच्यावतीने विविध योजनेतून निराधारांना देण्यात येत असलेल्या संजय गांधी निराधार, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, श्रावणबाळ, इंदिरा गांधी निराधार, राष्ट्रीय वृद्धापकाळ योजनेतर्गत कोट्यवधी रुपयांचे मानधन लाभार्थ्यांना शासनामार्फत दिले जाते मात्र माहे नोव्हेंबर, २०२० पासून जवळपास हजारो लाभार्थ्यांना अनुदान अदा करण्यात आले नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रश्नाबाबत शासनाकडे व स्थानिक प्रशासनाकडे वारंवार तक्रारी करून सुध्दा लाभार्थ्यांना अनुदान प्राप्त होत नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय.
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून लाभार्थ्यांना योजनांचा लाभ मिळण्यासंदर्भात कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) हे खरे नाही.

(२) विशेष सहाय्य योजनेतील लाभार्थ्यांना माहे डिसेंबर, २०२० पर्यंत अर्थसहाय्य वितरित करण्यात आलेले आहे.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात अतिवृष्टीमुळे नुकसानग्रस्त झालेल्या शेतकऱ्यांना
नुकसान भरपाई देण्याबाबत**

- (४) * ७४९३ श्री.रणजितसिंह मोहिते-पाटील, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.प्रसाद लाड, अॅड.निरंजन डावखरे, डॉ.परिणय फुके, श्री.सदाशिव खोत, श्री.महादेव जानकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.विनायकराव मेटे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, डॉ.सुधीर तांबे, डॉ.वजाहत

मिर्जा, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.राजेश राठोड, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.रविंद्र फाटक, डॉ.रणजित पाटील, श्री.प्रशांत परिचारक, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.नागोराव गाणार, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.निलय नाईक, श्री.शशिकांत शिंदे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.अरुणकाका जगताप, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.अमोल मिटकरी, श्री.संजय दौंड : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात माहे जून ते ऑक्टोबर, २०२० मध्ये अतिवृष्टी, पूर व ढगफुटीमुळे तसेच माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये अवकाळी पावसामुळे ३४ जिल्ह्यातील ६२ लाख शेतकऱ्यांच्या ३११२७ हेक्टरमधील खरीप पिकांचे, पशुधन, घरे, गृहपयोगी वस्तू, गोठे, शाळा/शासकीय इमारतींचे व विटभट्ट्यांचे नुकसान झाल्यामुळे शासनाकडे रुपये ५९५८ कोटीच्या नुकसान भरपाईचे प्रस्ताव आले असून नुकसानग्रस्तांना १०००० कोटीचे पॅकेज जाहीर करून पुरवणी मागण्यांमध्ये केवळ २२१९ कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पुरवणी मागण्यांमध्ये रुपये २२१९ कोटी तरतूद करून शासनाने माहे जून ते ऑक्टोबर, २०२० या कालावधीत अतिवृष्टी व पुरामुळे बाधित झालेल्या शेतकऱ्यांना मदत करण्यासाठी भरपाईच्या दुसऱ्या हप्त्यापोटी रुपये २१९२ कोटी निधी वितरित केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, अतिवृष्टी व पुरामुळे शेतीपिकांचे व बहुवार्षिक पिकांचे किमान ३३ टक्के नुकसान झालेल्या शेतकऱ्यांना शेती पिकांच्या नुकसानीसाठी रुपये १० हजार प्रति हेक्टर व बहुवार्षिक पिकांच्या नुकसानीसाठी रुपये २५ हजार प्रति हेक्टर दराने दोन हेक्टरच्या मर्यादित मदत देण्याचे निर्देश असल्यामुळे शासनाकडून दोन हप्ते वितरित होऊनही बऱ्याच शेतकऱ्यांना मदत मिळाली नसल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) तसेच, सोलापूर जिल्ह्यात माहे ऑक्टोबर, २०२० मध्ये झालेल्या अतिवृष्टीमुळे नुकसानग्रस्तांना भरपाईसाठी शासनाकडून जिल्हा प्रशासनाकडे आलेली मदतीची रक्कम पूर्णपणे वितरित झाली असल्याचा अहवाल जिल्हा प्रशासनाने शासनाकडे पाठविला आहे, परंतु सदर मदत ऑक्टोबर महिन्याची नसून माहे जून ते ऑक्टोबर मधील असल्याचे जिल्हा प्रशासनाच्या

अहवालात नमूद केल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून बाधित शेतकऱ्यांना मदत न मिळाल्याच्या तक्रारी तलाठ्यांकडे प्राप्त झाल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार पिकांचे पंचनामे करून शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे तसेच केलेल्या कार्यवाहीचा संपूर्ण तपशील काय आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेईवार : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) मागणीनुसार रुपये २१९२.८९ कोटी एवढा निधी वितरित करण्यात आला आहे.

(३), (४) व (५) माहे जून ते ऑक्टोबर, २०२० या कालावधीत अतिवृष्टीमुळे व पुरामुळे शेतपिकांचे तसेच शेतजमीन, मनुष्यहानी, पशुधन हानी, मत्स्यव्यवसाय यांच्या नुकसानीसाठी, घर पडझड, सानुग्रह अनुदान याकरीता दिनांक ०९/११/२०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये रुपये २२९७०६.३७ लक्ष व दिनांक ०७/०१/२०२१ च्या शासन निर्णयान्वये शेतीपिकांच्या नुकसानीबाबत रुपये २१९२८९.०५ लक्ष असा एकूण रुपये ४४८९९५.४२ लक्ष इतका निधी विभागीय आयुक्त यांच्यामार्फत जिल्हयांना वितरित करण्यात आला असून निधी वाटपाचे काम सुरु आहे.

सोलापूर जिल्हयासाठी दोन हप्त्यात रुपये ५४५५३.०४ लक्ष निधीचे वितरण करण्यात आले आहे. त्यापैकी रुपये ४३५८१.७२ लक्ष निधीचे वाटत बाधितांना करण्यात आले आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

धनगर समाजाच्या विकासासाठी करावयाच्या उपाययोजनांबाबत

(५) * ६५४४ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.राजेश राठोड, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.जयंत आसगावकर : सन्माननीय इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) धनगर समाजाच्या विकासासाठी एक हजार कोटी रुपये खर्चाच्या १३ योजना राबविण्याच्या दिनांक ३० जुलै, २०१९ रोजी शासनाने घेतलेल्या निर्णयाची अंमलबजावणी सुरु करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, कोणत्या योजनासाठी किती निधी उपलब्ध करण्यात आला असून त्याबाबतच्या अंमलबजावणीची सद्यःस्थिती काय आहे,
- (३) असल्यास, धनगर समाजाला आरक्षण देण्याबाबत निर्णय घेण्यासाठी आवश्यक असलेला टाटा इन्स्टिट्यूट ऑफ सोशल सायन्सेस, मुंबई या संस्थेचा अहवाल दिनांक ३१ ऑगस्ट, २०१८ रोजी शासनास सादर झालेला असल्यामुळे याबाबत निर्णय घेण्यात आला आहे काय, निर्णयाचे स्वरूप काय आहे व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१) व (२) धनगर समाजाच्या विकासासाठी एक हजार कोटी रुपये खर्चाच्या १३ योजना राबविण्याबाबत दिनांक ७/८/२०१९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये निर्णय घेण्यात आलेला असून सन २०२०-२०२१ वित्तीय वर्षाकरीता ५१.५० कोटी इतका निधी अर्थसंकल्पीत केलेला आहे. तथापि, वित्त विभागाच्या दिनांक ४/५/२०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये कोविड-१९ च्या संसर्गजन्य रोगामुळे सन २०२०-२०२१ या वित्तीय वर्षात होणाऱ्या अर्थ व्यवस्थेवरील परिणामाबाबत वित्तीय उपाययोजना म्हणून वित्त विभागाने निधी उपलब्ध करून दिलेला नाही.

(३) टाटा सामाजिक विज्ञान संस्था, मुंबई यांचा अहवाल दिनांक १ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी शासनाच्या विचारार्थ सादर करण्यात आला होता. मा.मंत्रिमंडळाच्या दिनांक २७ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी संपन्न झालेल्या बैठकीमध्ये टाटा सामाजिक विज्ञान संस्था यांनी धनगर समाजाच्या केलेल्या अभ्यासाच्या अनुषंगाने धनगर समाजाच्या विविध मागण्यांच्या संदर्भात मंत्रिमंडळाची उपसमिती स्थापन करण्याचे निर्देश देण्यात आले.

मा.मंत्रिमंडळाच्या निर्देशानुसार दिनांक १ मार्च, २०१९ च्या शासन निर्णयान्वये मा.मुख्यमंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखाली मंत्रिमंडळ उपसमिती गठन करण्यात आलेली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**दिव्यांग शाळा/कर्मशाळेतील कर्मचाऱ्यांना सातव्या वेतन
आयोग लागू करण्याबाबत**

(६) * ७३८४ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.राजेश राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.विक्रम काळे, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रशांत परिचारक, श्री.प्रविण दरेकर, अॅड.निरंजन डावखरे, डॉ.रणजित पाटील, डॉ.परिणय फुके, श्री.निलय नाईक, श्री.प्रवीण दटके : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) दिव्यांग विद्यार्थ्यांच्या शाळा/कर्मशाळेतील मुख्याध्यापक, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सातव्या वेतन आयोगाच्या शिफारशी लागू करण्यात आल्या नसल्याची तसेच दिव्यांग शाळांच्या अनुज्ञापती नुतनीकरणाची अनेक प्रकरणे प्रलंबित असणे तसेच जुन्या मान्यता प्राप्त अर्धवेळ वैद्यकीय अधिकारी व इतर पदांना पूर्णवेळ पदामध्ये रूपांतरीत करणे इत्यादी बाबी निदर्शनास आल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सन २०१८-२०१९ मध्ये अनुदानावर आलेल्या १२३ दिव्यांग शाळेतील शिक्षक कर्मचाऱ्यांना वेतनाच्या ५० टक्के अनुदानाऐवजी १०० टक्के वेतन अनुदान सूत्र व त्यांच्या वैयक्तिक मान्यता नियमित वेतन सुरू करण्यात आलेले नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शाळा/कर्मशाळेतील शिक्षक/कर्मचाऱ्यांचे वेतन नियमित होत नसल्याने शिक्षक संघटनांच्यावतीने दिनांक १४ डिसेंबर, २०२० व दिनांक ४ ते ८ जानेवारी, २०२१ रोजी जिल्हा परिषद, नागपूर समोर आंदोलन करण्यात आले होते, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी नागपूर विभागाच्या लोकप्रतिनिधींनी दिनांक १९ डिसेंबर, २०२० रोजी वा त्यासुमारास शासनास पत्र पाठवून प्रलंबित प्रकरणे निकाली काढण्याची विनंती केली होती, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, दिव्यांग विद्यार्थ्यांच्या शाळा/कर्मशाळेतील मुख्याध्यापक, शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सातव्या वेतन आयोगाच्या शिफारशी लागू करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) अंशतः खरे आहे.

दिव्यांग विद्यार्थ्यांच्या शाळा/कर्मशाळेतील मुख्याध्यापक, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सातव्या वेतन आयोगाच्या शिफारशी लागू करण्यात आल्या नाहीत. परंतु दिव्यांग शाळांच्या अनुज्ञप्ती नुतनीकरणाची प्रकरणे आयुक्त, दिव्यांग कल्याण, पुणे यांच्यास्तरावर प्रलंबित नाहीत.

(२) होय.

(३) व (४) होय.

(५) आयुक्त, दिव्यांग कल्याण, पुणे यांच्यास्तरावर कार्यवाही सुरु आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

मागाठाणे विधानसभा क्षेत्रातील वन जमिनीवरील पाड्यांमध्ये राहणाऱ्या रहिवाश्यांना मूलभूत नागरी सेवा उपलब्ध करून देण्याबाबत

(७) * ६४०१ श्री.प्रविण दरेकर, श्री.प्रसाद लाड, अॅड.निरंजन डावखरे, डॉ.परिणय फुके, श्री.सदाशिव खोत, श्री.महादेव जानकर, श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मागाठाणे (मुंबई) विधानसभा क्षेत्रातील वन जमिनीवरील केतकीपाडा, समता नगर, धारकाडी, संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील अनेक पाड्यांमध्ये राहणाऱ्या रहिवाश्यांना मूलभूत नागरी सेवा उपलब्ध करून त्यांचे पुनर्वसन करण्याबाबतची मागणी लोकप्रतिनिधींनी सन २००९ पासून सातत्याने मुंबई महानगरपालिकेकडे व शासनाकडे करित आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यापूर्वी शासनाने आरे वसाहतीत पुनर्वसन करण्याबाबत निर्णय घेतला होता, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर पाड्यांमध्ये राहणाऱ्या रहिवाश्यांना मूलभूत नागरी सेवा उपलब्ध करून देण्याबाबत तसेच त्यांच्या पुनर्वसनाबाबत कोणता निर्णय घेतला वा घेण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१) व (२) हे खरे आहे.

(३) रिट याचिका क्रमांक ३०५/९५ व जनहित याचिका क्रमांक २०२५/२००४ मधील नोटीस ऑफ मोशन क्रमांक ४६५/२००७ मध्ये मा.उच्च न्यायालयाने पारित केलेल्या आदेशान्वये संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाच्या वन जमिनीवरील अतिक्रमणांस नव्याने नागरी सुविधा पुरविण्यास परवानगी देता येत नाही. तथापि, सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या अस्तित्वातील नागरी सुविधांच्या निव्वळ दुरुस्तीकरीता परवानगी देण्यात येते.

पहिल्या टप्प्यात सन २००० मध्ये पुनर्वसनाकरता रक्कम भरणा केलेल्या ११३५९ पात्र अतिक्रमकांचे संघर्षनगर चांदिवली येथे पुनर्वसन करण्यात आले असून दुसऱ्या टप्प्यातील अतिक्रमकांचे पुनर्वसन आरे वसाहत येथे म्हाडामार्फत करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग करण्याच्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांचे थकीत विद्यावेतन अदा करण्याबाबत

(८) * ७१०५ श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या बार्टी या संस्थेमार्फत महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग (MPSC) करणाऱ्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना दर महिना रूपये ९ हजार विद्यावेतन दिले जाते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मागील सहा महिन्यांपासून राज्यातील ४०० मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांचे विद्यावेतन थकीत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, बार्टी या संस्थेकडे वारंवार अर्ज विनंती करूनही कोणत्याच प्रकारची कार्यवाही होत नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यातील गरीब व गरजू मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांचे थकीत विद्यावेतन अदा करण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) लॉकडाऊन कालावधीत विद्यार्थ्यांनी ऑनलाईन प्रशिक्षण घेतले असल्याकारणाने विद्यावेतन देय नसल्याचा निर्णय डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे या संस्थेने घेतला आहे.

सध्या सदर प्रकरणी मा.उच्च न्यायालयात रिट याचिका दाखल करण्यात आली असून प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

शेतीसाठी वापरण्यात येणाऱ्या वीज दरात वाढ झाल्याबाबत

(९) * ७४७७ श्री.अरुण लाड : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) विद्युत कंपनीने उपसा सिंचन योजनेसाठी लागू केलेले विजेचे दर भरमसाठ वाढविले असून सदर दर शेतीसाठी न परवडण्याइतके वाढले असल्यामुळे शेतकऱ्यांना वीज दर परवडत नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यात शासन खर्चाने झालेल्या २३ उपसा जलसिंचन योजनेचे देयक शासन ७९% व शेतकरी २१% भरत असून अशी सवलत शेतकऱ्यांनी जमिनीवर कर्ज काढून निर्माण केलेल्या लिफ्ट इरिगेशनला मिळण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) हे खरे नाही. ऊर्जा विभागाचा शासन निर्णय दिनांक ३१ जानेवारी, २०१९ अन्वये राज्यातील उपसा जलसिंचन योजनांना रुपये १.१६ प्रती युनिट हा सवलतीचा वीज दर आकारण्यात येत होता. सदर सवलत मार्च, २०२० पर्यंत असून सदर सवलत पुढे चालू ठेवण्याबाबत अद्याप निर्णय झालेला नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कर्जमाफीच्या यादीत नाव न आल्यामुळे शेतकऱ्यांने
आत्महत्या केल्याबाबत**

(१०) * ६५८२ श्री.सदाशिव खोत, श्री.गोपिचंद पडळकर, श्री.महादेव जानकर :

सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गरजू शेतकऱ्यांना कर्जमाफीचा लाभ मिळत नसल्यामुळे माहे नोव्हेंबर, २०१९ ते नोव्हेंबर, २०२० या कालावधीत कर्जबाजारीपणामुळे आत्महत्या करण्याच्या प्रमाणात वाढ होत असून अर्धापूर तालुक्यातील (जि.नांदेड) शेणी (पार्डी) येथील शेतकरी श्री.सुरेश बाबाराव धुमाळ यांचेवर बँक ऑफ इंडियाचे पाच लाख तर जिल्हा मध्यवर्ती बँकेचे ही कर्ज असून त्यांचे नाव कर्जमाफीच्या यादीत नसल्याने, तसेच त्यांनी याबाबत संबंधितांकडे विचारणा केली असतानाही त्याकडे जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष व टाळाटाळ यामुळे नैराश्यपोटी मा.मुख्यमंत्री, मा.सार्वजनिक बांधकाम मंत्री व मा.पालकमंत्री यांचे नावासह चिठ्ठी लिहून दिनांक २१ नोव्हेंबर, २०२० रोजी वा त्यासुमारास सकाळी दहा वाजता त्यांच्या शेतात झाडाला गळफास घेऊन आत्महत्या केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासनाच्या भूमिकेमुळेच धुमाळ यांच्यासारख्या अनेक शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केलेली असलेली अनेक उदाहरणे असून या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीअंती संबंधिताविरोधात जबाबदारी निश्चित करून कायदेशीर कारवाई करण्याच्या तसेच आत्महत्या केलेल्या सर्व शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना तात्काळ आर्थिक मदत देण्याच्या दृष्टीने शासनाकडून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) मयत शेतकरी श्री.सुरेश बाबाराव धुमाळ यांनी दिनांक २१/११/२०२० रोजी नापिकी व कर्जबाजारीपणामुळे गळफास घेऊन आत्महत्या केली आहे.

(२) व (३) तालुकास्तरीय संयुक्त चौकशी समितीच्या प्राप्त अहवालाव्दारे उक्त प्रकरण हे शेतकरी आत्महत्याबाबतच्या जिल्हास्तरीय चौकशी समितीत दिनांक २१/१२/२०२० रोजी चर्चेसाठी ठेवण्यात आले. जिल्हास्तरीय समितीव्दारे सदर प्रकरण निकषांत बसत असल्याने मदतीसाठी पात्र ठरविले असून शासन निकषांनुसार मयत शेतकऱ्यांच्या वारसास रुपये १.०० लक्ष अनुदान वितरित करण्यात आले आहे.

राज्यातील आत्महत्या केलेल्या शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय, दिनांक २३/०१/२००६ नुसार आर्थिक मदत देण्यात येते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विदर्भातील अंतिम पैसेवारी घोषित करण्यात आलेल्या जिल्ह्यांना शासनाच्या विविध योजनेचा लाभ मिळणेबाबत

(११) * ७३९५ डॉ.परिणय फुके, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.अमोल मिटकरी, श्री.शशिकांत शिंदे, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.अरुणकाका जगताप, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.संजय दौंड : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) विदर्भातील भंडारा, चंद्रपूर, गडचिरोली, वर्धा, गोंदिया, नागपूर, अमरावती, अकोला, यवतमाळ, वाशिम, बुलढाणा इत्यादीसह इतर जिल्ह्यात पाऊस व अतिवृष्टीमुळे लाखो हेक्टरमधील खरीप हंगामाची पिके उध्वस्त झाली असून शासनाने अंतिम पैसेवारी माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये ४७ टक्के अशी जाहीर केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अंतिम पैसेवारी जाहीर केल्यामुळे शेतकऱ्यांना कोणत्या प्रकारच्या सवलती जाहीर करण्यात आलेल्या आहेत,

(३) असल्यास, किती शेतकऱ्यांना खरीप पीक विम्यांचा लाभ देण्यात आलेला आहे,

(४) असल्यास, ज्या गावांची पैसेवारी ५० पैश्यांपैकी अंशतः जास्त आहे अशा शेतकऱ्यांना या सवलतीचा लाभ देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१) अमरावती विभागातील ७२०८ गावांपैकी ६९४० गावांची पैसेवारी ५० पैशापेक्षा कमी व २६८ गावांची पैसेवारी ५० पैशापेक्षा जास्त घोषित करण्यात आली आहे. तर नागपूर विभागातील ८१७२ गावांपैकी ३६९० गावांची पैसेवारी ५० पैशापेक्षा कमी व ४४८२ गावांची पैसेवारी ५० पैशापेक्षा जास्त घोषित करण्यात आली आहे.

(२) खरीप २०१७ हंगामापासून दुष्काळ घोषित करण्यासाठी केंद्र शासनाने लागू केलेल्या दुष्काळ व्यवस्थापन संहिता, २०१६ मधील कार्यपध्दतीनुसार कार्यवाही केली जात आहे. पैसेवारीच्या आधारे दुष्काळ घोषित करण्यात येत नाही. त्यामुळे पैसेवारीनुसार सवलती देण्यात येत नाहीत.

(३) खरीप २०२० हंगामात स्थानिक नैसर्गिक आपत्ती व काढणी पश्चात नुकसान भरपाई यासाठी प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेतर्गत अमरावती व नागपूर विभागातील नुकसान भरपाईसाठी पात्र ठरलेल्या एकूण १८४३०८ लाभार्थ्यांना नुकसान भरपाईपोटी एकूण रुपये १३९.१५ कोटी विमा कंपनीकडून देय असून त्याच्या वाटपाची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

अनुदानित शासकीय आश्रमशाळांचे परिपोषण व वेतनेतर

अनुदान प्रलंबित असल्याबाबत

(१२) * ६७९२ श्री.अभिजित वंजारी, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.मोहनराव कदम, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.राजेश राठोड : सन्माननीय इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्याच्या इतर मागास बहुजन कल्याण विभागाच्या अधिपत्याखाली असलेल्या अनुदानित शासकीय आश्रमशाळांचे परिपोषण व वेतनेतर अनुदान शासनाकडून दिले जाते मात्र आर्थिक अडचणीमुळे शासनाने अनुदान न दिल्याने मागील काही वर्षांपासून हे अनुदान प्रलंबित असल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त अनुदान शासनाव्दारे मिळत नसल्याने संस्था आर्थिक अडचणीत आल्या असून या संस्थाचालकांना सदरहू संस्था कर्ज काढून चालवाव्या लागत असल्याने या संस्थांचा लाभ घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांवर त्याचा विपरीत परिणाम होत असल्याने सदरहू संस्थांना अनुदान मिळणेबाबत शासनस्तरावर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेईवार : (१) होय.

(२) इतर मागास बहुजन कल्याण विभागांतर्गत सुरु असलेल्या सर्व आश्रमशाळांसाठी सन २०१९-२०२० पर्यंतचे मागणी केल्यानुसार संपूर्ण परिपोषण व वेतनेतर अनुदान वितरित करण्यात आले आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुरग्रस्तांना नुकसान भरपाई मिळणेबाबत

(१३) * ६४९६ श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रशांत परिचारक, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.अभिजित वंजारी : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर जिल्ह्यात माहे ऑगस्ट महिन्याच्या शेवटी पुराने झालेल्या नुकसानीची पाहणी चार महिन्यांनंतर झाल्याची बाब माहे डिसेंबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सालई मावली (ता.पारशिवनी, जि.नागपूर) दरम्यानचा पंच नदीवरील वाहून गेलेल्या पुलाच्या पुनर्बांधणी दुरुस्तीसाठी नव्याने प्रस्ताव पाठविण्यात आलेला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, यापूर्वी कृषी विभागामार्फत झालेल्या नुकसानीच्या पंचनाम्यात २९२६२११ हेक्टरवरील शेतीचे नुकसान झाल्याचे निष्पन्न झाले असून कृषी विभागामार्फत नुकसानीचा अहवाल शासनास पाठविण्यात आला होता, हे खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शेतकऱ्यांच्या शेतीचे, जनावरांचे तसेच शेत अवजारांच्या झालेल्या नुकसानीची भरपाई देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१) हे खरे नाही. नुकसानीचे संयुक्त पंचनामे करून दिनांक २४/०९/२०२० रोजी प्रस्ताव विभागीय आयुक्तांकडून प्राप्त झाला आहे.

(२) होय.

(३) होय.

(४) दिनांक ३०, ३१ ऑगस्ट, २०२० व १ सप्टेंबर, २०२० रोजी नागपूर विभागात झालेल्या नुकसानीसाठी सानुग्रह अनुदान घर पडझड व मदत छावण्यांसाठी तातडीने दिनांक ०४/०९/२०२० रोजी रुपये ४३८.८० लक्ष इतका निधी नागपूर जिल्ह्यासाठी वितरित करण्यात आला. संयुक्त पंचनाम्यानंतर दिनांक २९/०९/२०२० रोजी शेतपिकांचे नुकसानीसाठी, शेत जमिनीच्या नुकसानीसाठी, घरपडझड, मनुष्यहानी, पशुधनहानी, मत्स्यव्यवसाय, दुकानदार, टपरीधारक, हस्तकला, कारागीर, मोफत अन्नधान्य व केरोसीन आणि सानुग्रह अनुदान या बाबीकरीता नागपूर जिल्ह्यास रुपये ४५१७.७९ लक्ष निधीचे वितरण करण्यात आलेले आहे. यापैकी रुपये ३०८७.६८ लक्ष निधी बाधित शेतकऱ्यांना वाटप करण्यात आला असून इतर नुकसानीसाठी रुपये ९०१.५९ लक्ष निधी बाधितांना वाटप करण्यात आला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**परभणी येथील कार्यकारी अभियंता, महाराष्ट्र वीज वितरण कंपनी
यांच्याविरुद्ध कारवाई करणेबाबत**

(१४) * ६८५३ श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.अमोल मिटकरी, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) परभणी येथील कार्यकारी अभियंता, महाराष्ट्र वीज वितरण कंपनी यांच्याकडे स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी माहे जून, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान लेखी स्वरूपात मागणी करूनही त्यांनी विहित मुदतीत माहिती न देता शासन परिपत्रक क्र. विमस-२०१३/प्र.क्र.६७/१८(रवका), दिनांक २७ जुलै, २०१५ च्या आदेशाचे उल्लंघन केल्याप्रकरणी त्यांच्याविरुद्ध कारवाई करण्यात यावी अशी मागणी परभणी येथील सामाजिक कार्यकर्त्यांनी विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांच्याकडे लेखी निवेदनाद्वारे केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, वरील परिपत्रकाचे उल्लंघन केल्याप्रकरणी विभागीय आयुक्त यांनी संदर्भिय परिपत्रकानुसार कार्यकारी अभियंता यांच्याविरुद्ध कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने संबंधितांवर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१), (२), (३) व (४) सन्माननीय श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, विधानपरिषद सदस्य यांनी दिनांक ०८/०६/२०२० च्या पत्रान्वये कोल्हापूर विद्युत अप्रेंटीस स्वयंरोजगार संस्था, या संस्थेमार्फत पाथरी, मानवत, सोनपेठ व इतरत्र करण्यात आलेल्या आऊटसोर्सिंगच्या कामाची माहिती, मुख्यमंत्री महाजनादेश दौऱ्यांसाठी केलेल्या मॅटनन्स कामाची माहिती तसेच पाथरी, मानवत, सोनपेठ तालुक्यात मागील तीन वर्षांपासून झालेले डीपीडीसी, एससीपी, एलसीपी, या हेड खाली करण्यात आलेली कामे, इत्यादींची मागणी केली होती. संबंधितांनी सन्माननीय विधानपरिषद सदस्य यांना लेखी स्वरूपात विहित मुदतीत माहिती न दिल्याने श्री.मुकुंद विटेकर, स्वीय सहाय्यक तथा सामाजिक कार्यकर्ता, परभणी यांनी त्यांच्या दिनांक ०१/०२/२०२१ च्या पत्रान्वये सामान्य प्रशासन विभागाच्या दिनांक २७/०७/२०१५ च्या शासन निर्णयानुसार परभणी येथील कार्यकारी अभियंता यांच्यावर शिस्तभंगाची कारवाई करण्याची मागणी केली आहे. उक्त पत्राच्या अनुषंगाने विभागीय आयुक्त कार्यालय, औरंगाबाद यांनी त्यांच्या दिनांक १२/०१/२०२१ च्या पत्रान्वये श्री.मुकुंद विटेकर यांचे उपरोक्त निवेदन कार्यकारी अभियंता,

महावितरण, परभणी यांच्याविरुद्ध कारवाई करण्याकरीता कार्यकारी अभियंता, महावितरण, परभणी यांना पाठविले. सन्माननीय विधानपरिषद सदस्य यांना लेखी स्वरूपात विहित मुदतीत माहिती देण्यास टाळाटाळ व कुचराईस जबाबदार महावितरण कंपनीच्या सर्वसंबंधितांविरुद्ध प्रचलित नियमानुसार शिस्तभंगाची कारवाई करण्याचे महावितरण कंपनीस शासनाने आदेश दिले आहेत.

**जव्हार (जि.पालघर) तालुक्यातील आदिवासी पाड्यात
वीज पुरवठा होत नसल्याबाबत**

(१५) * ६७४५ श्री.रविंद्र फाटक, श्री.महादेव जानकर, श्री.रामनिवास सिंह :
सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जव्हार (जि.पालघर) तालुक्यातील अतिदुर्गम भागात असलेल्या १५ आदिवासी पाड्यांवर देशाला स्वातंत्र्य मिळून ७४ वर्षे होऊनही अद्यापपर्यंत वीज पोहचली नसल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, आदिवासी पाड्यांमध्ये वीज तसेच कोणत्याही पायाभूत सुविधा नसल्यामुळे ग्रामस्थांचे प्रचंड हाल होत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून आदिवासी पाड्यांना तात्काळ वीज पोहचविण्याबाबत शासनस्तरावर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) जव्हार (जि.पालघर) तालुक्यातील केळीचा पाडा, धामण घरठा व प्लॉट पाडा या तीन आदिवासी पाड्यांचे विद्युतीकरण झालेले नाही असे निदर्शनास आले आहे.

(२) व (३) जव्हार (जि.पालघर) तालुक्यातील विद्युतीकरण न झालेल्या ३ वाडीपाड्यांपैकी २ (केळीचा पाडा व धामण घरठा) वाडीपाड्यांचे विद्युतीकरण महाऊर्जामार्फत प्रस्तावित आहे व १ (प्लॉट पाडा) वाडीपाड्याच्या विद्युतीकरणाचे काम जिल्हा वार्षिक योजनेतर्गत प्रगतीपथावर आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**भूमिगत विद्युत प्रणाली प्रकल्पांतर्गत रायगड जिल्ह्यातील
गावांचा समावेश करण्याबाबत**

(१६) * ६९८६ श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राष्ट्रीय चक्रीवादळ धोके निवारण प्रकल्पांतर्गत भूमिगत विद्युत प्रणाली प्रकल्पाव्दारे समुद्र किनारी असलेल्या गावांमधील विद्युत वाहिन्या भूमिगत करण्याचा शासनाकडून निर्णय घेण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, दिनांक ३ जून, २०२० रोजी वा त्यासुमारास झालेल्या निसर्ग चक्रीवादळामुळे रायगड जिल्ह्यातील समुद्र किनारी असलेल्या अनेक गावांमधील विद्युत खांब, विद्युत वाहिन्या पडल्यामुळे नागरिकांसह महाराष्ट्र राज्य वीज वितरण मंडळाचेही नुकसान झाले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, समुद्र किनारी असलेल्या गावांना चक्रीवादळाचे तसेच वादळी वाऱ्याचे धोके सातत्याने निर्माण होत असल्यामुळे या गावांचा १०० टक्के समाविष्ट करून विद्युत वाहिन्या भूमिगत करण्याची आवश्यकता आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राष्ट्रीय चक्रीवादळ धोके निवारण प्रकल्पांतर्गत भूमिगत विद्युत प्रणाली प्रकल्पाव्दारे समुद्र किनारी असलेल्या संपूर्ण गावांमधील विद्युत वाहिन्या भूमिगत करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) महाराष्ट्र शासनाने राष्ट्रीय चक्रीवादळ धोके निवारण प्रकल्पांतर्गत अलिबाग, रत्नागिरी व सातपाटी येथील विद्युत वाहिन्या भूमिगत करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

- (२) हे खरे आहे.
- (३) हे खरे आहे.
- (४) शासन निर्णय क्र. आव्यप्र-२०१४/प्र.क्र.१२२/आव्यप्र १, दिनांक १७ जुलै, २०१५ नुसार सदर प्रकल्प हा एकूण ३९७.९५ कोटी इतक्या रकमेचा आहे. ज्यामध्ये इतर कामांसोबतच भूमिगत वाहिन्यांचे काम समाविष्ट आहे.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सारखणी (ता.किनवट, जि.नांदेड) येथील महावितरण कंपनीच्या
सहाय्यक अभियंत्यानी गैरव्यवहार केल्याबाबत**

(१७) * ६७१९ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.मोहनराव कदम, श्री.राजेश राठोड, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.जयंत आसगावकर, डॉ.सुधीर तांबे : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सारखणी (ता.किनवट, जि.नांदेड) येथील महावितरण कंपनीचे सहाय्यक अभियंता यांनी वरिष्ठ अधिकारी यांची कोणतीही परवानगी न घेता तसेच कार्यादेश (वर्क ऑर्डर) न घेता स्वतःच कामे करून गैरव्यवहार केला असल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सारखणी गावात जळालेले रोहित्र दुरुस्त करून बसविण्यासाठी आलेल्या सिंगलफेज दोन डीपी एक बामनगुडा येथे बसविण्यात आला तर दुसरा सिंगल फेज डीपी माहूर रोडच्या भूखंडावर बसविण्यात आला यामध्ये गुत्तेदारांनी ही फसवणूक बनावट कागदपत्राच्या आधारे केली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने संबंधित दोषींविरोधात कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) हे खरे आहे. सारखणी (ता.किनवट, जि.नांदेड) येथील महावितरणच्या सहाय्यक अभियंत्याने डीडीएफ योजनेतर्गत मंजूर असलेल्या ठिकाणी ग्राहकांने खरेदी केलेले रोहित्र न बसविता महावितरण कंपनीचे दुरुस्त केलेले रोहित्र बसवून गैरव्यवहार केल्याचे निदर्शनास आले आहे.

(२) किनवट उपविभागास सिंगल फेज नादुरुस्त रोहित्र बदलण्यासाठी दिलेल्या रोहित्रापैकी एक रोहित्र डीडीएफ योजनेतर्गत मंजूर कामाच्या ठिकाणी बसवण्यात आले व दुसरे रोहित्र नादुरुस्त असलेल्या रोहित्राच्या ठिकाणी बसविले.

(३) सारखणी शाखेतर्गत मौजे सलाईगुडा, ता.किनवट या गावामध्ये अर्जदाराच्या मागणीनुसार १.३% डीडीएफ योजनेतर्गत अंदाजपत्रक मंजूर करण्यात आले होते. त्यास अनुसरून कंत्राटदाराने पोल उभारणीचे काम पूर्ण केले, परंतु सिंगल फेज २५ के.व्ही.ए. चा रोहित्र बसविण्याचे काम शिल्लक होते. सदर ठिकाणी कनिष्ठ अभियंता, सारखणी शाखा यांनी विभागीय कार्यालयाने नादुरुस्त रोहित्र बदलण्यासाठी देण्यात आलेले रोहित्र बसविले. सदर प्रकरणी उपकार्यकारी अभियंता, किनवट व कनिष्ठ अभियंता, शाखा कार्यालय, सारखणी यांना आरोपपत्र देण्यात आले होते व चौकशीअंती संबंधित कनिष्ठ अभियंता, शाखा कार्यालय, सारखणी हे दोषी आढळले असून त्यांच्यावर निलंबनाची कार्यवाही करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील आदिवासी उपयोजना क्षेत्रातील शाळेतील कर्मचाऱ्यांना
सातव्या वेतन आयोगाप्रमाणे प्रोत्साहन भत्ता मिळणेबाबत**

(१८) * ७१३६ श्री.बाळाराम पाटील, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.राजेश राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.विक्रम काळे : दिनांक १५ डिसेंबर, २०२० रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तरांच्या यादी क्रमांक १० मधील प्रश्न क्रमांक ५६६४ ला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील आदिवासी उपयोजना क्षेत्रातील शाळांविषयी इतर विभागातील कर्मचाऱ्यांना सातव्या वेतन आयोगाप्रमाणे प्रोत्साहन भत्ता मिळतो, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, संस्थांतर्गत असणारे कर्मचारी या प्रोत्साहन भत्त्यापासून वंचित आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, राज्यातील आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांच्या (संस्थांतर्गत आश्रमशाळेतील कर्मचाऱ्यांसह) प्रोत्साहन भत्त्यात सुधारणा करण्याची बाब सामान्य प्रशासन विभागाच्या विचाराधीन असून याबाबत निर्णय घेतला आहे काय,

- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने निर्णय घेऊन या क्षेत्रातील शिक्षकांना सातव्या वेतन आयोगाप्रमाणे सुधारित प्रोत्साहन भत्ता देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) व (२) हे खरे नाही.

आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना (संस्थांतर्गत आश्रमशाळेतील कर्मचाऱ्यांसह) सामान्य प्रशासन विभागाच्या शासन निर्णय दिनांक ६/०८/२००२ अन्वये ५ व्या वेतन आयोगानुसार मूळ वेतनाच्या १५ टक्के (किमान २००/- व कमाल १५००/-) या दराने प्रोत्साहन भत्ता दिला जातो.

(३) व (४) राज्यातील आदिवासी/नक्षलग्रस्त भागात सेवारत असणाऱ्या राज्य शासकीय अधिकारी/कर्मचारी यांना कोणत्या आर्थिक व बिगर आर्थिक सवलती अनुज्ञेय कराव्यात, याबाबतचा अभ्यास करण्यासाठी अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठन करण्यात आली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील जुन्या वीज निर्मिती संचांना अपारंपरिक ऊर्जा निर्मितीमध्ये परावर्तित करण्याबाबत

(१९) * ६६३९ श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील ४०७० मेगावॉट क्षमतेचे ११ वीज निर्मिती संच २० वर्षांहून अधिक काळ जुने झाले असल्याने या जुन्या वीज संचांचे मुदतवाढीचे नियोजन केल्यास प्रदूषण आणि दुरुस्तीसाठी सुमारे २ हजार कोटी रुपयांचा खर्च होण्याची शक्यता असल्याची बाब ऊर्जा अर्थकारण व वित्त विश्लेषण संस्थेने दिनांक १९ डिसेंबर २०२० रोजी वा त्यासुमारास जाहीर केलेल्या अहवालातून निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू संचांना अपारंपरिक ऊर्जा निर्मितीमध्ये परावर्तित केल्यास ग्राहकांना वीज किमान रुपये १ प्रती युनिटने स्वस्त मिळणे शक्य होणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू अहवालातील निष्कर्षानुसार राज्यातील जुने झालेले ११ वीज निर्मिती संच बदलून या संचांचे अपारंपरिक ऊर्जा निर्मितीत परावर्तित करण्याबाबत कोणता निर्णय घेतला वा घेण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१), (२), (३) व (४) ऊर्जा अर्थकारण व वित्त विश्लेषण संस्थेचा नमूद अहवाल आलेला नाही.

महानिर्मिती कंपनीच्या एकूण २८ औष्णिक विद्युत संचांपैकी कोराडी संच क्र. ६ व ७ (प्रत्येकी २१० मे.वॅ.), नाशिक संच क्र. ३, ४ व ५ (प्रत्येकी २१० मे.वॅ.), भुसावळ संच क्र. ३ (२१० मे.वॅ.), खापरखेडा संच क्र.१ ते ४ (प्रत्येकी २१० मे.वॅ.), चंद्रपूर संच क्र. ३ व ४ (प्रत्येकी २१० मे.वॅ.), आणि चंद्रपूर संच क्र. ५, ६ व ७ (प्रत्येकी ५०० मे.वॅ.), अशा एकूण १२ (२१० मे.वॅ.) व ३ (५०० मे.वॅ.) संचांचे आयुर्मान २० वर्षे अथवा त्यापेक्षा जास्त झालेले असून सदर संचांची एकूण क्षमता ४०२० मे.वॅ. आहे.

सद्यःस्थितीत वर नमूद केलेल्या २० वर्षाहून अधिक आयुर्मान झालेल्या औष्णिक वीज निर्मिती संचांना अपारंपारिक ऊर्जा निर्मितीमध्ये परावर्तित करण्याचे महानिर्मितीचे नियोजन नाही.

आडगाव सरक (जि.औरंगाबाद) येथील शेतकऱ्यांचा

विजेच्या धक्क्याने मृत्यू झाल्याबाबत

(२०) * ६६३५ श्री.अंबादास दानवे : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) खांबात विद्युत प्रवाह उतरल्याने रा.आडगाव सरक (जि.औरंगाबाद) येथील श्री.रुस्तुम माणिकराव पठाडे, वय वर्षे ५२ या शेतकऱ्याचा उपचारादरम्यान मृत्यू झाल्याची घटना माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान घडली आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, महावितरणाच्या निष्काळजीपणामुळे शेतकऱ्यांचा मृत्यू झाल्याने संतप्त झालेल्या नातेवाईक आणि ग्रामस्थांनी मृतदेह ताब्यात घेण्यास नकार दिला होता, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) विद्युत निरीक्षक, औरंगाबाद यांनी सदर घटनेची चौकशी करून सादर केलेल्या अहवालानुसार सदर अपघात तांत्रिक दोषामुळे घडला असून सदर अपघातास महावितरण कंपनी जबाबदार असल्याचे नमूद केले आहे. त्यानुषंगाने महावितरण कंपनीने तातडीची आर्थिक मदत म्हणून रुपये २०,०००/- दिनांक ०९/०१/२०२१ रोजी अदा करण्यात आले. उर्वरित नुकसान भरपाई अदा करण्याविषयी कागदपत्रे प्राप्त होताच नुकसान भरपाईचा प्रस्ताव महावितरणच्या नियमाप्रमाणे मंजूर करून देय रक्कम संबंधितांस अदा करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात शेतीसाठी दिवसा उच्चदाबाने वीज पुरवठा करण्याबाबत

(२१) * ६६४९ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, डॉ.सुधीर तांबे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.राजेश राठोड, श्री.अभिजित वंजारी : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात शेतीला दिवसाच्या २४ तासांपैकी फक्त ८ तास रात्रीच्या वेळेत वीज देण्यात येत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रात्री शेतातील पिकांना पाणी द्यायला जाताना बिबट्याचा वावर, साप, वन्य प्राणी, विंचू, विजेच्या तुटलेल्या तारा या सर्वांचा धोका असल्यामुळे अनेक शेतकऱ्यांना जीव गमवावा लागत असल्याच्या घटना घडल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, राज्यात शेतीसाठी रात्री करण्यात येणाऱ्या वीज पुरवठ्या ऐवजी दिवसा वीज उच्चदाबाने १६ तास द्यावी अशी मागणी शेतकऱ्यांकडून करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शेतकऱ्यांना दिवसा १६ तास वीज पुरवठा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) वीज भार व्यवस्थापन करण्यासाठी तसेच कृषी पंपासाठी आवश्यक असलेला विद्युत पुरवठा लक्षात घेऊन महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाच्या निर्देशानुसार संपूर्ण राज्यात कृषी वाहिन्यांवरील कृषी ग्राहकांना रात्रीच्या काळात १० तास किंवा दिवसा ८ तास थ्री फेज विजेची उपलब्धता चक्राकार पध्दतीने देण्यात येत आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) राज्यात नागपूर, चंद्रपूर, गोंदिया, गडचिरोली, भंडारा व वर्धा या पूर्व विदर्भातील सहा जिल्ह्यांमधील शेतकऱ्यांनी शेतीसाठी दिवसा १६ तास तसेच इतर काही जिल्ह्यांमधील शेतकऱ्यांनी दिवसा वीज पुरवठा करण्यात यावा अशी मागणी केलेली आहे.

(४) शेतकऱ्यांना दिवसा ८ तास वीज पुरवठा करण्याकरीता महाराष्ट्र शासनाने कृषीपंप वीज जोडणी धोरण-२०२० अंतर्गत कृषी ग्राहकांना पुढील तीन वर्षात दिवसा वीज पुरवठा करण्यासाठी नियोजन केले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मंगरूळपीर (जि.वाशिम) तालुक्यातील निराधारांना मानधन देण्याबाबत

(२२) * ६९८३ डॉ.वजाहत मिर्झा : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मंगरूळपीर (जि.वाशिम) तालुक्यातील निराधारांना संजय गांधी निराधार योजनेंतर्गत मानधन मिळाले नसल्याची बाब माहे जानेवारी, २०२१ च्या पहिल्या सप्ताहात निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने मंगरूळपीर येथील निराधारांना मानधन मिळण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहेत,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) संजय गांधी योजनेतील लाभार्थ्यांविषयी जिल्हाधिकारी, कार्यालय वाशिम यांच्याकडे अनेक तक्रारी प्राप्त झाल्याने बोगस लाभार्थी शोध मोहिम राबविण्यात येत आहे. सदर शोध मोहिमेमध्ये लाभार्थ्यांची चौकशी करून अपात्र लाभार्थी शोधण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

विशेष सहाय्य योजनेतील लाभार्थ्यांना माहे नोव्हेंबर, २०२० अखेर पर्यंत अर्थसहाय्य अदा करण्यात आले आहे. तर डिसेंबर, २०२० व जानेवारी, २०२१ चे अर्थसहाय्य अदा करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

अकोला महावितरण मंडळातील निविदा प्रक्रियेत अनियमितता झाल्याबाबत

(२३) * ६८९८ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला महावितरण मंडळांतर्गत अकोला ग्रामीण, अकोला शहर, अकोट विभागीय कार्यालय असताना या विभागातील शासनाच्या विविध योजनेंतर्गत औद्योगिक, व्यावसायिक, घरगुती व कृषी पंपाच्या उर्जाकरणाच्या कामासाठी विविध निविदा प्रक्रिया राबविताना शासनाच्या निर्णयाची अंमलबजावणी न करता या भागातील अधिकारी प्रामुख्याने स्थानिक एजन्सीला बाजूला करून पुणे येथील साई व धूपा या दोन कंपनीलाच कोट्यवधीचे कामे आर्थिक संगनमत करून देत असल्याची बाब माहे सप्टेंबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, साई व धुपा या कंपनीने केवळ खांबाची उभारणी करून कोट्यवधीची देयके काढून सदर देयकाची वसूली सर्वसामान्य नागरिकांकडून करापोटी करण्यात येत असून त्यात गैरव्यवहार करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणाची तक्रार या परिमंडळातील नागरिकांनी वेळोवेळी लोकप्रतिनिधी व विभागाकडे केली असून लोकप्रतिनिधींनी लेखी व मौखिक स्वरूपात तक्रार अधिकाऱ्यांना देवूनही कोणतीही कारवाई करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने संबंधित दोषीविरोधात कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नायगाव (ता.पाटोदा, जि.बीड) येथील मयूर अभयारण्य क्षेत्रातील
ग्लिरिसीडिया (उंदीरमारी) झाडे नष्ट करण्याबाबत**

(२४) * ७३८८ श्री.सुरेश धस : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नायगांव (ता.पाटोदा, जि.बीड) येथील सुप्रसिध्द मयूर अभयारण्यात मोरांची संख्या सन २०१८-२०१९ च्या मोजणीनुसार ८५०० इतकी असून इतर अनेक वन्य पशुपक्षीही मोठ्या प्रमाणावर आढळून येतात, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या अभयारण्य क्षेत्रातील ग्लिरिसीडिया (उंदीरमारी) या झाडांची संख्या लक्षणीय असून ते अत्यंत विषारी असल्याने त्याचा परिणाम मोर व अन्य वन्यजीव यांची प्रजनन शक्ती कमी होवून मोरांच्या संख्येत मोठ्या प्रमाणावर घट होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, ही झाडे नष्ट करून त्याजागी वन्यजीवांना पोषक वड, पिंपळ, बेहडा, करवंद, बिबा, टेंभूर्णी, उंबर, चिंच, धामोडा यासारख्या वृक्षांची लागवड करून वन्यजीवांना वाचवण्याची मागणी होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून मयुर अभयारण्यातून ग्लिरिसीडिया ही वनस्पती नष्ट करून त्याजागी वन्यजीव पोषक झाडे लावून वन्यजीवसृष्टी वाचवण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) हे खरे आहे.

(४) नायगाव मयुर अभयारण्याच्या मंजूर व्यवस्थापन आराखड्यामध्ये ग्लिरिसीडिया वनस्पती काढून त्याजागी इतर वन्यजीव पोषक झाडे लावण्याची बाब अंतर्भूत नसल्याने ग्लिरिसीडियाची झाडे काढण्यात आलेली नाहीत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पांढरकवडा (जि.यवतमाळ) प्रकल्पातील शासकीय आश्रमशाळेतील शिक्षकांच्या वेतनवाढी रोखल्याबाबत

(२५) * ७१२२ डॉ.रणजित पाटील : दिनांक ८ सप्टेंबर, २०२० रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तरांच्या यादी क्रमांक ५ मधील प्रश्न क्रमांक ४३०६ ला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) पांढरकवडा (जि.यवतमाळ) प्रकल्पातील शासकीय आश्रमशाळेतील ४८ शिक्षकांच्या तीन सराव परीक्षा आयोजित करून केवळ एकाच सराव परिक्षेच्या निकालावर सर्व माध्यमिक शिक्षकांच्या वेतनवाढी रोखण्यात आल्या आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, शिक्षकांनी अपर आयुक्त, अमरावती यांच्याकडे अपील करून सहा महिन्यांचा कालावधी होऊनही सुनावणी झाली नसून पुर्वीच्या प्रकल्प अधिकाऱ्यांनी शिक्षकांबद्दल सकारात्मक अहवाल पाठवून सुध्दा पुनश्च शिक्षकांच्या मागील ५ वर्षांचे निकाल मागविणे आणि त्यांच्या परीक्षा घेणे यामध्ये वेळ वाया घालवणे सुरु आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर प्रकरणी अपर आयुक्त स्तरावर ४८ शिक्षकांना वैयक्तिक सुनावणी देऊन अपिले निकाली काढण्याची कार्यवाही पूर्ण झाली आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने उक्त ४८ शिक्षकांना वैयक्तिक सुनावणी देऊन अपिले निकाली काढण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) होय, हे खरे आहे.

- (२), (३) व (४) दिनांक २४/०८/२०२० रोजी अपर आयुक्त अमरावती यांचेस्तरावर अपिलाची सुनावणी घेण्यात आली असून रोखण्यात आलेल्या वेतनवाढी नियमित लागू करणेबाबत आदेश देण्यात आले आहेत.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजे टेण (जि.पालघर) येथील जैवविविधता उद्यानामध्ये
काम करणाऱ्या मजुरांचे वेतन अदा न केल्याबाबत**

(२६) * ६८१५ अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.प्रसाद लाड, डॉ.परिणय फुके, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रमेशदादा पाटील : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) शासनाच्या सामाजिक वनीकरण विभागाच्या मौजे टेण (जि.पालघर) येथे जैवविविधता उद्यानामध्ये काम करणाऱ्या सुमारे ४५ ते ५० वनवासी मजुरांचे रुपये आठ लाख वेतन अदा न केल्याचे माहे डिसेंबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदरहू रक्कम अदा न केल्यास आदिवासी एकता मित्रमंडळाच्यावतीने तीव्र आंदोलन करण्याचा इशारा देण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त मजुरांचे वेतन अदा न करण्याची कारणे काय आहेत,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू वेतन अदा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१) वनपरिक्षेत्र पालघर मधील, मौजे टेण येथील जैवविविधता उद्यान परिसरात रोपवाटिका तयार करण्यात आली आहे. सदर रोपवाटिकेत काम करणाऱ्या ३६ मजुरांची ७,००,४३८/- इतकी मजूरी प्रलंबित आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३), (४) व (५) वित्त विभागाचे परिपत्रक दिनांक ४/०५/२०२० च्या सूचनेनुसार कार्यक्रमांतर्गत योजनांसाठी सन २०२०-२०२१ च्या अर्थसंकल्पीत निधीच्या ३३% च्या मर्यादेत खर्च करणे बंधनकारक असल्याने सदर योजनेस कमी अनुदान प्राप्त झाल्याने मजुरांची मजूरी थकीत आहे.

सदर योजनेत अप्राप्त अनुदान प्राप्त झाल्यानंतर संबंधित सर्व मजुरांचे मजूरी अदा केली जाईल.

राज्यातील समाजकार्य महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या मागण्याबाबत

(२७) * ७१४२ श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रविण दरेकर, अॅड.निरंजन डावखरे, डॉ.परिणय फुके : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागांतर्गत चालविण्यात येणारी समाजकार्य महाविद्यालये सातव्या वेतन आयोगापासून वंचित असून ही महाविद्यालये उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाकडे हस्तांतरीत करण्याबाबत दिनांक ८ जुलै, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी महाराष्ट्र असोसिएशन ऑफ सोशल वर्क एज्युकेशन या संघटनेच्यावतीने शासनास अनेक वेळा निवेदने दिली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, समाजकार्य महाविद्यालयातील दिले जाणारे शिक्षण हा विषय शिक्षण विभागांतर्गत कसा व कोणत्या कारणाने जोडण्यात आला तसेच समाजकार्य महाविद्यालयातील शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचारी यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) होय, या प्रकरणी दिनांक २८ जुलै, २०२० रोजी निवेदन प्राप्त झाले आहे.

(२) होय.

(३) सदरचा विषय पूर्वीपासून या विभागाच्या अखत्यारित आहे. तसेच समाजकार्य महाविद्यालयातील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोग दिनांक २९/०१/२०२१ च्या शासन निर्णय अन्वये लागू करण्यात आला असून शिक्षक कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्याचा प्रस्ताव मा.मंत्रिमंडळाच्या मान्यतेसाठी सादर करण्याबाबतची कार्यवाही सुरू आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील महावितरण व खाजगी कंपनीच्या
वीज दरात तफावत असल्याबाबत**

(२८) * ६९४४ श्री.रामदास आंबटकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.गिरीशचंद्र
व्यास : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील महावितरण व खाजगी कंपनीच्या वीज दरात मोठी तफावत असून महावितरणचे दर जास्त असल्याचे दिनांक २२ डिसेंबर, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, ३० यूनिटपर्यंत वीज वापर असलेल्या ग्राहकांकडून महावितरण २४७.३० रुपये तर अदानीकडून २०४.१० रुपये तर बेस्ट कडून १६५.४० रुपये याप्रमाणे दर आकारण्यात येते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर तफावतीची कारणे काय आहेत,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यातील महावितरण व खाजगी कंपनीच्या वीज दरातील तफावत दूर करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

- डॉ. नितिन राऊत :** (१) वीज दर हे वितरण कंपनीचे आगामी महसूल व खर्च पाहून महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाकडून निश्चित केले जातात.
- (२) ३० यूनिटपर्यंत वीज वापर असलेल्या ग्राहकांकडून प्रतिमाह महावितरण रुपये ५९.६, अदानी रुपये ८७.१, टाटा रुपये १०३.६ व बेस्ट रुपये ९०.४ याप्रमाणे दर आकारण्यात येतो.
- (३) व (४) वीज दर हे वितरण कंपनीचे आगामी महसूल व खर्च पाहून मा.महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाकडून ठरविले जातात.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राष्ट्रीय कुटुंब अर्थसहाय्य योजनेतर्गत लाभार्थ्यांना
आर्थिक मदत देण्याबाबत**

- (२९) * ७४५२ श्री.शशिकांत शिंदे, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, श्री.अरुणकाका जगताप, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.अमोल मिटकरी, श्री.संजय दौंड : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबातील १८ ते ५९ वयोगटातील कमावत्या व्यक्तीचा अपघाती अथवा नैसर्गिकरित्या मृत्यू झाल्यास, त्याच्या कुटुंबाला एक रक्कमी वीस हजार रुपये अर्थसहाय्य देण्याची योजना गेल्या अनेक वर्षांपासून शासनाच्या सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागामार्फत राबविण्यात येत आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, अंबेजोगाई (जि.बीड) तालुक्यातील दारिद्र्य रेषेखालील यादीमध्ये समाविष्ट असलेल्या काही गावातील ४० कुटुंबातील कमावत्या व्यक्तीचा नैसर्गिक व अपघाती कारणामुळे मृत्यू झाला असल्याचे दिनांक ४ डिसेंबर, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, मृत व्यक्तीच्या नातेवाईकांनी राष्ट्रीय कुटुंब अर्थसहाय्य योजनेच्या निकषानुसार रुपये २० हजारांचे एकरक्कमी आर्थिक मदत मिळण्याबाबत रितसर अर्ज अंबेजोगाई तहसिलदार कार्यालयाकडे सादर करूनही गेल्या ६ महिन्यांपासून त्यांना आर्थिक मदत देण्यात आली नसल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने आर्थिक मदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) अंबेजोगाई तालुक्यासाठी राष्ट्रीय कुटुंब लाभ योजनेकरीता ६५ अर्ज प्राप्त झाले आहेत. त्यापैकी ५८ अर्ज मंजूर, ५ अर्ज नामंजूर व २ अर्ज त्रुटीच्या पुर्ततेसाठी प्रलंबित आहेत. मंजूर ५८ लाभार्थ्यांना अर्थसहाय्य वितरित करण्यात आले आहेत.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

परभणी जिल्ह्यातील रब्बी हंगामासाठी पीक कर्ज वाटप करण्याबाबत

(३०) * ७१३० श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांना रब्बी हंगामासाठी रुपये ४५१ कोटी ८७ लाख पीक कर्ज वाटप करण्याचे उद्दिष्ट दिले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दिनांक १ डिसेंबर, २०२० पर्यंत फक्त १ हजार १२० शेतकऱ्यांना रुपये ९ कोटी १० लाख इतक्या रकमेचे कर्ज वाटप करण्यात आले असून हे प्रमाण एकूण उद्दिष्टाच्या २.०१ टक्के आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शेतकऱ्यांना रब्बी हंगामासाठी पीक कर्ज वाटप संधगतीने करणाऱ्या बँकेच्या संबंधित अधिकाऱ्यांवर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात आली, तसेच रब्बी हंगामासाठी पीक कर्ज वाटप करण्याचे उद्दिष्ट पूर्ण करण्यास किती कालावधी लागणार आहे,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शेतकऱ्यांना रब्बी हंगामासाठी जलदगतीने पीक कर्ज वाटप करण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) व (२) होय.

(३) जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, परभणी यांनी जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या आढावा सभेत, जिल्हास्तरीय समन्वय समितीच्या सभेत जिल्हा अग्रणी बँक व सर्व बँक व्यवस्थापक यांना उद्दिष्ट पूर्ण करण्याच्या वेळोवेळी सूचना देण्यात आलेल्या आहेत. रब्बी पीक वाटपाचा कालावधी दिनांक ३१/०३/२०२१ पर्यंत असून दिनांक १५/०२/२०२१ पर्यंत बँकांनी २९९८४ शेतकऱ्यांना रक्कम रुपये १६१.५९ कोटीचे पीक कर्ज वाटप करून ३५.७६ टक्के उद्दिष्ट पूर्तता केली आहे.

(४) जिल्हाधिकारी यांनी पीक कर्ज वाटप वाढविण्याबाबत राष्ट्रीयकृत बँक, व्यापारी बँक, ग्रामीण बँक, सर्व बँक व्यवस्थापक यांना जिल्हास्तरीय समन्वय समितीच्या सभेत, तसेच वेळोवेळी झालेल्या आढावा सभेत सूचना दिलेल्या आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सोनाळा (ता.संग्रामपूर, जि.बुलढाणा) येथील शेतकऱ्यांना
कर्जमाफीचा लाभ देण्याबाबत**

(३१) * ७५१२ श्री.गोपिचंद पडळकर, श्री.सदाशिव खोत : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) संग्रामपूर (जि.बुलढाणा) तालुक्यातील महात्मा फुले कर्जमाफी योजनेतर्गत ६७५ शेतकऱ्यांना लाभ न मिळाल्यामुळे त्यांनी संग्रामपूर सहकार विभागाकडे तक्रार दाखल केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, संग्रामपूर तालुक्यात कर्जमाफी योजनेतून वगळण्यात आलेल्या बँक ऑफ महाराष्ट्र शाखा संग्रामपूर ८९, बावणबीर १५०, स्टेट बँक शाखा सोनाळा २३०, संग्रामपूर ४८, सेंट्रल बँक पातुर्डा ६६, विदर्भ कोकण बँक वरवट बकाल ९२, अशा एकूण ६७५ शेतकऱ्यांनी सहकार विभाग, संग्रामपूर यांच्याकडे दिनांक २८ डिसेंबर, २०२० रोजी वा त्यासुमारास तक्रारी दाखल केल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शेतकऱ्यांच्या तक्रारीचे निवारण करून कर्जमाफीचा लाभ मिळवून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

सहकार अधिकारी श्रेणी-१, सहकारी संस्था, संग्रामपूर, जि.बुलढाणा या कार्यालयास दिनांक २८/१२/२०२० पर्यंत कर्जमाफी योजनेबाबत एकूण ६७५ तक्रारी प्राप्त झाल्या आहेत. त्यापैकी ६४९ तक्रार अर्ज छत्रपती शिवाजी

महाराज शेतकरी सन्मान योजना २०१७ या योजनेशी संबंधित असून उर्वरीत २६ तक्रार अर्ज महात्मा जोतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजना २०१९ शी संबंधित आहेत.

(२) होय.

(३) सदर तक्रारींचे निवारण करण्यासाठी दिनांक १८/०७/२०१९ पासून दिनांक २५/०५/२०२० यादरम्यान दर आठवड्याला दोन याप्रमाणे एकूण ४९ तालुकास्तरीय समितीच्या सभा आयोजित करण्यात येऊन तक्रार अर्ज या सभेसमोर ठेवण्यात आले. सदर सभेमध्ये छत्रपती शिवाजी महाराज शेतकरी सन्मान योजना २०१७ या योजनेचे शासनाचे पोर्टलवरून प्राप्त पात्र अपात्र यादीमधून सदर प्राप्त तक्रार अर्जांची तपासणी करण्यात येऊन १९२ अपात्र अर्ज लगेच निकाली काढण्यात आले. तर ३३९ अर्जदार पात्र यादीमध्ये आढळून आले आहेत. तसेच १०२ अर्जदारांची खाती ही एकवेळ समझोता योजनेमध्ये असल्याने त्यांना बँक शाखांशी संपर्क करून एकवेळ समझोता योजनेतर्गत आवश्यक रक्कम भरणा करण्याबाबत सुचित करण्यात आले आहे. तर दोन्ही यादीमध्ये नावे नसलेले १६ अर्ज आवश्यक कार्यवाहीस्तव जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, बुलढाणा कार्यालयाकडे (जिल्हास्तरीय समिती) प्राप्त झाले आणि ते जिल्हास्तरीय समितीव्दारे निकाली काढण्यात आले.

उर्वरीत २६ तक्रारी या महात्मा जोतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजनेसंदर्भात असून त्यामध्ये अंगठ्याचा ठसा येत नसलेल्या ०६ अर्जदारांना आधार कार्ड अपडेट करण्याबाबत सुचित करण्यात आले. तसेच ०४ मयत कर्जदारांच्या बाबतीत आलेल्या तक्रारदार अर्जदारांना बँक शाखेकडे पाठवून संबंधित कर्ज खात्याला वारसाची नोंद घेऊन बँकेकडे अद्ययावत नाव कर्जमाफी पोर्टलवर अपलोड करण्याची कार्यवाही करण्यात आली आणि १६ अर्जदारांनी पोर्टलवरील कर्जाचा तपशील मान्य केला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

माथाडी कामगारांच्या कायदेशीर हक्कांचे संरक्षण करण्याबाबत

(३२) * ७५३७ श्री.रामनिवास सिंह : सन्माननीय कामगार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अनेक वर्षांपासून अनॉदित रहेजा युनिव्हर्सल-टेस्ला कमर्शियल कॉम्प्लेक्स बिल्डींग, जुईनगर, नवी मुंबई येथील अनेक आस्थापनांमधील माथाडी स्वरूपाची कामे कायद्याप्रमाणे माथाडी मंडळाच्या नॉदीत गटातील कामगार करीत असल्याचे माहे डिसेंबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर आस्थापनांची नियमानुसार नॉदणी करून संबंधित मंडळांनी सुपुर्द आदेश उक्त गटाच्या नावाने काढून माथाडी कायदा व योजनेनुसार नॉदणी करीत असलेल्या कामगारांना माथाडी स्वरूपाची कामे देण्याची आवश्यकता आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, माथाडी कामगारांना दरमहा १५ ते २० हजार एवढे कमी वेतन देऊन त्यांचे आर्थिक शोषण केले जात आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, शासनाने नॉदणी नसलेल्या आस्थापनांची निरीक्षणे करून त्यांना नॉदणी करण्यास सांगितले असून नॉदणी न करणाऱ्या सर्व आस्थापनांविरुद्ध कामगार न्यायालयात खटले दाखल करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून गटातील कामगारांच्या कायदेशीर हक्कांचे संरक्षण न करणाऱ्या तसेच कर्तव्य व जबाबदारी वेळेत पार न पाडणाऱ्या निरीक्षकांविरुद्ध व सचिवांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची काय कारणे आहेत ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : (१) व (२) हे खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) रहेजा टेस्ला कंपाऊंड जुईनगर या ठिकाणी वेगवेगळ्या मंडळांच्या अनुसूचिमधील व्यवसाय समाविष्ट होत असून त्यानुसार संबंधित मंडळांच्या क्षेत्रिय निरीक्षकांनी तपासणी भेटी देऊन मालक नॉदणी व कामगार नेमणूक

केलेली आहे. कापड बाजार व दुकाने मंडळ यांचेकडे २ आस्थापना, किराणा बाजार व दुकाने मंडळाने २ आस्थापना, माल वाहतूक कामगार मंडळाने १ आस्थापना व धातू व कागद बाजार दुकाने मंडळाकडे २ आस्थापना नोंदीत केलेल्या आहेत. तसेच किराणा बाजार व दुकाने मंडळाच्या ११ व धातु व कागद बाजार मंडळाच्या ११ अनॉदित आस्थापनाच्या नोंदणीबाबत मंडळस्तरावर पाठपुरावा सुरु आहे. ज्या अनॉदित आस्थापनांनी मंडळाची योजना व कायद्याची अंमलबजावणी केली नाही, त्या मंडळाच्या निरीक्षकांना सदर ठिकाणी संयुक्त भेट देऊन उर्वरित सर्व गाळ्यांमध्ये तपासणी करण्याच्या व कायद्याच्या अंमलबजावणीकरीता उचित कार्यवाही करण्याच्या सूचना दिलेल्या आहेत.

(५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

परदेशी शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत विद्यार्थी शिष्यवृत्तीपासून वंचित असल्याबाबत

(३३) * ७६३६ श्री.महादेव जानकर, श्री.प्रसाद लाड, श्री.गोपिचंद पडळकर, श्री.सदाशिव खोत, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, डॉ.वजाहत मिर्झा, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.मोहनराव कदम, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.राजेश राठोड : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अनुसूचित जाती, जमाती आणि नवबौद्ध विद्यार्थ्यांना परदेशातील नामांकित विद्यापीठांमध्ये उच्च शिक्षण घेता यावे यासाठी राज्य शासनाची राजर्षी शाहू महाराज परदेशी शिष्यवृत्ती योजना असून या योजनेद्वारे प्रतिवर्षी ७५ विद्यार्थ्यांना परदेशात पाठविले जाते. तसेच केंद्रीय सामाजिक न्याय विभागातर्फे नॅशनल ओव्हरसिस स्कॉलरशिप दिली जात असून परदेशी शिक्षणासाठी इच्छुक विद्यार्थी केंद्र व राज्य या दोन्ही योजनांसाठी अर्ज करतात यातील काही विद्यार्थ्यांची दोन्ही योजनासाठी निवड होते, मात्र नियमानुसार एकाच योजनेचा फायदा विद्यार्थ्यांना घेता येतो, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्य व केंद्र शासनाच्या परदेशी शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत विदेशात शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना यापैकी एकाच योजनेचा लाभ घेता येत असल्यामुळे बहुसंख्य विद्यार्थी हे केंद्र शासनाच्या योजनेची निवड करत असून राज्य शासनाच्या परदेशी शिष्यवृत्ती योजनेत निवड झालेल्या ७५ जागांपैकी १० ते १५ जागा प्रतिवर्षी रिक्त असतानाही विद्यार्थी शिष्यवृत्तीच्या लाभापासून वंचित राहत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या वर्षी ७५ पैकी २५ विद्यार्थ्यांची केंद्र व राज्य अशा दोन्ही शिष्यवृत्तीसाठी निवड झाली असून यातील ९ विद्यार्थ्यांनी राज्य शासनाची शिष्यवृत्ती रद्द करून केंद्रीय शिष्यवृत्ती योजनेचा लाभ घेतला असून आणखी ४ विद्यार्थी केंद्राच्या योजनेचा लाभ घेणार असल्यामुळे १३ रिक्त जागांवर प्रतिका यादीतील विद्यार्थ्यांना या योजनेचा लाभ मिळत नसल्यामुळे शासनाने प्रतिका यादीतील विद्यार्थ्यांना लाभ मिळण्यासाठी मा.मुख्यमंत्री यांनी शिष्यवृत्तीसंदर्भात विशेष धोरण तयार करण्याच्या सूचना द्याव्यात अशी मागणी होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, रिक्त जागांवर प्रतिका यादीतील अनुसूचित जाती/जमातीतील विद्यार्थ्यांना लाभ मिळण्यासाठी द प्लॅटफॉर्म राजू खोबरागडे यांनी सामाजिक न्याय विभागाकडे लेखी निवेदन देऊनही त्याची दखल घेतली नसल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, चौकशीच्या अनुषंगाने राज्य शासनाच्या रिक्त जागांवर प्रतिका यादीतील विद्यार्थ्यांना सदर योजनेचा लाभ मिळण्याबाबत तसेच परदेशी शिष्यवृत्तीकरीता प्राप्त झालेल्या अर्जाची छाननी करून शिष्यवृत्तीपासून वंचित राहिलेल्या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती मिळण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे.

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) अंशतः खरे आहे. सन २०२०-२०२१ सालासाठी राजर्षी शाहू महाराज परदेशी शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत शासन निर्णय दिनांक २९/०९/२०२० व ५/११/२०२० अन्वये एकूण ७५ विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात आलेली असून, आजपर्यंत आयुक्त, समाजकल्याण यांचेमार्फत प्राप्त प्रस्तावाच्या अनुषंगाने विविध कारणास्तव केवळ ७ विद्यार्थ्यांची निवड रद्द करण्यात आलेली आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) हे खरे नाही.

(५) राज्य शासनाच्या राजर्षी शाहू महाराज परदेशी शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत पूर्णतः ७५ जागा भरण्याच्या दृष्टीने कार्यवाही प्रस्तावित आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बल्याणी (ता.कल्याण, जि.ठाणे) येथील वन विभागाच्या
जमिनीवर अतिक्रमण केल्याबाबत**

(३४) * ७८१० डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बल्याणी (ता.कल्याण, जि.ठाणे) येथील वन विभागाच्या जमिनीवर अतिक्रमण करून भूमाफियांमार्फत बेकायदा मोबाईल टॉवर व अनधिकृत चाळी उभारण्यात आल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, त्याबाबत स्थानिक ग्रामस्थांनी वन विभाग, जिल्हाधिकारी आणि जिओ मोबाईल कंपनी यांच्याकडे तक्रारी दाखल केल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, चौकशीच्या अनुषंगाने शासकीय जमिनी बळकावून त्यावर अनधिकृत बांधकाम करणाऱ्या दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१) हे खरे आहे.

(२) वन जमिनीवर बेकायदा मोबाईल टॉवर तसेच अनधिकृत चाळींचे बांधकाम केल्याची तक्रार वनक्षेत्रपाल, कल्याण यांच्या कार्यालयाकडे प्राप्त झाली आहे.

(३) संरक्षित वन सर्व्हे क्र. ८५/२ ते ८५/६ व ७९ येथील क्षेत्रात निवासी व वाणिज्य स्वरूपाचे तसेच जिओ टॉवरसाठी अतिक्रमण केल्याचे निदर्शनास आले आहे. जिओ टॉवरसाठी केलेले अतिक्रमण काढून घेण्याबाबत अतिक्रमणधारकास नोटीस बजावण्यात आली होती. त्यानुषंगाने अतिक्रमणधारकाने सदरचे अतिक्रमण स्वतःहून निष्कासित केले आहे. तसेच जिओ टॉवरच्या समोरील बाजूस अजून एक मोबाईल टॉवर आढळून आला. सदर टॉवर वरती निष्कासनाची नोटीस चिटकवण्यात आली आहे. तथापि, आजुबाजुला नागरी वस्ती असल्याने टॉवर निष्कासनाकरीता तज्ञ माणसाची आवश्यकता असल्याने कार्यवाही प्रलंबित आहे. सन २०२१ मध्ये बल्याणी स.नं. ८५/१ मध्ये १०३ स्थायी बांधकामे आढळून आली. त्यांना नोटीस बजावण्यात आल्या असून त्यापैकी ६० स्थायी बांधकामांवर निष्कासनाची कार्यवाही करण्यात आली आहे. उर्वरित अतिक्रमणधारकांना अतिक्रमण काढण्याबाबत नोटीस बजावण्यात आल्या असून पुढील कार्यवाही नियमानुसार करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शेतकऱ्यांना पीक कर्ज मिळण्याबाबत

(३५) * ७८३९ श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील शेतकऱ्यांना पीक कर्ज देण्यास दिरंगाई करणाऱ्या बँकावर गुन्हे दाखल करण्याबाबत मा.कृषी मंत्री यांनी दिनांक ७ जुलै, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदेश दिले आहेत, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, पेरणी सुरु होण्यापूर्वी राज्यातील ८० टक्के शेतकऱ्यांना बँकामार्फत पीक कर्ज वाटप करा अशा सूचना दिल्या असतानाही केवळ २७ टक्के कर्ज वाटप झाल्याने वाटप करण्यात आलेला निधी शेतकऱ्यांच्या खात्यावर पूर्णतः जमा करण्यात आला आहे काय, तसेच बीड व इतर जिल्ह्यांना वाटप झालेल्या निधीचे स्वरूप काय आहे,
- (३) असल्यास, मा.कृषी मंत्री यांनी दिलेल्या निदेशानुसार किती बँकांवर गुन्हे दाखल करण्यात आले तसेच शेतकऱ्यांनी केलेल्या मागणीप्रमाणे विहित प्रमाणात व मुदतीमध्ये पीक कर्जाचे वितरण करण्यात आले आहे काय,
- (४) असल्यास, पीक कर्ज वाटपात होणाऱ्या अनियमिततेमुळे व बँकांवर प्रशासनाचा अंकुश नसल्याने मालमत्ता तारण ठेवूनही शेतकऱ्यांना कर्ज मिळत नसल्यामुळे किनवट (जि.नांदेड) तालुक्याचे माजी नगराध्यक्ष श्री.अरुण आळने व मलकवाडीतील शेतकरी श्री.बालाजी भुसारे यांनी बँकेच्या व्यवस्थापनावर/अधिकाऱ्यांवर नाराजी व्यक्त करून श्री.अरुण आळने यांनी गळफास घेण्याचा प्रयत्न केला असून मा.कृषी मंत्री यांनी दिलेल्या निर्देशाप्रमाणे संबंधित बँक अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) असल्यास, खरीप हंगामाच्या पीक कर्जासाठी माहे मे, २०२० ते जानेवारी, २०२१ या कालावधीत अनेक शेतकरी कर्जापासून वंचित राहिले असल्याने शेतकऱ्यांना पीक कर्ज मिळण्याबाबत तसेच पीक कर्ज वेळेवर न देणाऱ्या बँकांवर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) नाही.

(२) व (३) सन २०२० च्या खरीप हंगामामध्ये बँकांनी पीक कर्ज वाटपाच्या लक्षांकाच्या अनुषंगाने ७६ टक्के उद्दिष्ट साध्य केले आहे. बँकामार्फत पीक कर्जाच्या रकमा शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यात जमा केल्या जातात. सन २०२० च्या खरीप हंगामामध्ये बीड व इतर जिल्ह्यातील एकूण ४५.८० लाख खातेदारांना रुपये ३४,६६९ कोटी रक्कमेचे पीक कर्ज वाटप करण्यात आले आहे.

(४) पीक कर्ज वाटपात बँकांकडून अनियमितता झाली नाही. श्री.अरुण आळने यांनी भारतीय स्टेट बँक शाखा किनवट यांचेकडून विनातारण कर्ज घेतले असून त्यापैकी सद्यःस्थितीत रुपये ५५,३८९ थकबाकी असल्याने त्यांना बँकेमार्फत कर्ज वाटप करण्यात आलेले नाही.

तसेच श्री.बालाजी भुसारे, रा.मलकवाडी, ता.किनवट यांनी भारतीय स्टेट बँक शाखा गोकुंदा यांचेकडे दिनांक २३/१०/२०२० रोजी कर्ज मागणी अर्ज दाखल केला. सदर प्रकरणी दिनांक ०८/०२/२०२१ रोजी त्यांचे केसीसी खात्यावर रुपये ४४,५००/- पीक कर्ज वाटप झाले आहे.

(५) राज्यातील बँकांनी दिनांक ३०/०९/२०२० अखेर रुपये ४५,७८५/- कोटी लक्षांकापैकी ४५.८० लाख शेतकऱ्यांना रुपये ३४,६६९/- कोटी (७६%) कर्ज वितरण केले आहे. तसेच रब्बी हंगामामध्ये दिनांक ३१/०१/२०२१ पर्यंत रुपये १६,६७३.५५ कोटी लक्षांकापैकी ७.३६ लाख शेतकऱ्यांना रुपये ७,७६३.५६ कोटी (४७%) पीक कर्ज वाटप केलेले आहे. माहे जानेवारी, २०२१ अखेर एकूण कर्ज वाटप लक्षांक रुपये ६२,४५९ कोटीपैकी रुपये ४२,४३३ कोटी रक्कमेचे कर्ज वाटप करून ६८ टक्के लक्षांक साध्य केला आहे.

मा.मुख्यमंत्री यांचे अध्यक्षतेखालील राज्यस्तरीय खरीप आढावा सभा दिनांक २१/०५/२०२०, राज्यस्तरीय बँकर्स समितीची विशेष सभा दिनांक २९/०५/२०२० व दिनांक ०८/०६/२०२०, मा.मंत्री (सहकार, पणन) यांचे अध्यक्षतेखालील दिनांक ०६/०८/२०२० रोजीची सभा, मुख्य सचिव यांचे अध्यक्षतेखालील दिनांक १७/०६/२०२० रोजीची सभा त्याप्रमाणे सहकार आयुक्त कार्यालयामार्फत आयोजित सभा दिनांक २९/०५/२०२०, दिनांक ०४/०६/२०२०, दिनांक २३/०६/२०२० व दिनांक ३१/०७/२०२० या सभामधून राष्ट्रीयकृत बँकांना पीक कर्ज वाटपाच्या सूचना दिलेल्या आहेत. तसेच सहकार आयुक्त कार्यालयाकडून प्रमुख व्यापारी बँकांना दिनांक २४/०७/२०२० व दिनांक २८/०७/२०२० रोजीच्या अशासकीय पत्राव्दारे पीक कर्ज वाटपाबाबत सूचना देण्यात आलेल्या आहेत.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

अपारंपारिक स्रोतातून वीज निर्मिती धोरण राबविण्याबाबत

(३६) * ७८४७ श्री.संजय दौंड, श्री.विक्रम काळे, श्री.शशिकांत शिंदे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.अरुणकाका जगताप, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.अमोल मिटकरी : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात कोळसा, नॅचरल गॅस व जलविद्युत यांची निर्मिती मर्यादित स्वरूपात होत असून विजेची मागणी पूर्ण करण्यासाठी अपारंपारिक स्रोतातून वीज निर्मिती धोरण राबविण्याचा निर्णय शासनाने दिनांक १ जानेवारी, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास घेतला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, आगामी पाच वर्षांच्या काळात १७ हजार ३६० मेगावॉट वीज निर्मितीचे उद्दिष्ट ठेवण्यात आले असून प्रतिवर्षी १ लाख सौर कृषीपंप व सौर ऊर्जा निर्मितीला चालना दिली जाणार आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या योजनांवर किती खर्च अपेक्षित आहे व सदर योजनांच्या कामास सुरुवात होऊन ते परिपूर्ण होण्याच्या दृष्टीने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) ऊर्जा विभागाच्या दिनांक ३१ डिसेंबर, २०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये राज्याचे नवीन व नवीकरणीय (अपारंपारिक) ऊर्जा स्रोतांपासून वीज निर्मितीच्या प्रकल्पांसाठी पारेषण संलग्न/पारेषण विरहित एकत्रित अपारंपारिक ऊर्जा निर्मिती धोरण-२०२० जाहीर करण्यात आले आहे.

(२) सदर धोरणांतर्गत राज्याची विजेची वाढती मागणी विचारात घेऊन धोरण कालावधीत पारेषण संलग्न प्रकल्पाव्दारे १७,३६० मेगावॉट इतकी वीज क्षमतावृद्धी निर्मितीचे उद्दिष्ट ठेवण्यात आले आहे. तसेच पारेषण विरहित सौर कृषीपंप योजनेव्दारे शेतकऱ्यांना ३/५/७.५० अश्वशक्ती क्षमतेचे त्या त्या वर्षाची आवश्यकता व मागणी विचारात घेऊन दरवर्षी कमाल १ लक्ष सौर कृषीपंप आस्थापित करण्याचे नियोजित आहे.

(३) सदरच्या धोरणांतर्गत आस्थापित होणारे विविध अपारंपारिक स्रोतांचे वीज निर्मिती प्रकल्प व योजना विविध आर्थिक स्रोतातून उभारणे नियोजित असून सदर धोरणाची सुलभ व जलद अंमलबजावणी होण्याच्यादृष्टीने धोरणांतर्गत कार्यपध्दती निश्चित करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पंढरपूर (जि.सोलापूर) तालुक्यात अतिवृष्टी व महापूराचे
पंचनामे करूनही मदत न मिळाल्याबाबत**

(३७) * ७२५१ श्री.प्रशांत परिचारक : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अतिवृष्टी व महापूराचे पंचनामे करून ९८ कोटी मदतीचा प्रस्ताव स्थानिक प्रशासनाने शासनाकडे पाठविल्यानुसार शासनाने पहिल्या टप्प्यात ५८ कोटी रुपये पंढरपूर (जि.सोलापूर) तालुक्यासाठी वर्ग केले परंतु, तहसिल कार्यालय, पंढरपूर येथे अधिकारी/कर्मचारी यांच्यातील समन्वयाच्या अभावामुळे सदर रक्कम शेतकऱ्यांपर्यंत पोहचली नसल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासनाकडून उर्वरित ४० कोटीची रक्कम स्थानिक प्रशासनाकडे अदा केली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून उर्वरित ४० कोटीची रक्कम स्थानिक प्रशासन पंढरपूर यांना अदा करून संबंधितांनी सर्व रक्कम शेतकऱ्यांना वितरित करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेटीवार : (१), (२) व (३) हे खरे नाही.

माहे जून ते ऑक्टोबर या कालावधीत अतिवृष्टी व पूर परिस्थितीमुळे बाधित झालेल्या शेतकऱ्यांना दोन हप्त्यात मदत निधीचे वाटप करण्यात आले आहे. पंढरपूर तालुक्यासाठी पहिल्या टप्प्यात रुपये ५८,८०,००,०००/- व दुसऱ्या टप्प्यात रुपये ४८,९६,००,०००/- एवढा निधी

वितरित करण्यात आला आहे. त्यापैकी पहिल्या टप्प्यातील रुपये ४८,५०,००,०००/- व दुसऱ्या टप्प्यातील रुपये ३६,९७,००,०००/- निधीचे वाटप बाधित शेतकऱ्यांना करण्यात आलेले आहे. तसेच उर्वरित अनुदान वाटपाचे काम क्षेत्रियस्तरावर सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री.पी.व्ही.हरदास समितीच्या अहवालाची अंमलबजावणी करण्याबाबत

(३८) * ७१४५ श्री.रमेशदादा पाटील, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.सुरेश धस, डॉ.परिणय फुके, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर : दिनांक १५ डिसेंबर, २०२० रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तरांच्या यादी क्रमांक १० मधील प्रश्न क्रमांक ५४५१ ला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील अनुसूचित जमातीच्या बांधवांना जात प्रमाणपत्र व वैधता प्रमाणपत्र सुलभरीत्या मिळण्याकरीता श्री.पी.व्ही. हरदास, माजी न्यायमुर्ती यांच्या अध्यक्षतेखाली स्थापन करण्यात आलेल्या समितीच्या अहवालाचा अभ्यास करून अहवालातील शिफारशीसंदर्भात कायदेशीर बाबी तपासून त्याबाबत अभिप्राय देण्याबाबतचा प्रस्ताव विधी व न्याय विभागाकडे सादर करण्यात आला असून सदर प्रस्तावावर विधी व न्याय विभागाचे तसेच सामाजिक न्याय विभागाचे अभिप्राय प्राप्त झाले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सन २०२० च्या अर्थसंकल्पीय अधिवेशनात मा.आदिवासी विकास मंत्री यांनी दिलेल्या उत्तराच्या अनुषंगाने २ महिन्यात कार्यवाही करण्याचे आश्वासन देवूनही याबाबत कोणतीही कार्यवाही करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून श्री.पी.व्ही. हरदास समितीच्या अहवालाची सकारात्मकरीत्या अंमलबजावणी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१), (२), (३) व (४) श्री पी.व्ही.हरदास यांच्या अध्यक्षतेखाली नेमण्यात आलेल्या समितीने सादर केलेल्या अहवालातील शिफारशीच्या अनुषंगाने कायदेशीर बाबीसंदर्भात विधी व न्याय विभागाचे अभिप्राय प्राप्त झालेले आहेत. सदर अहवालातील शिफारशी ह्या सामाजिक न्याय विभाग व बहुजन कल्याण विभागाशी देखील संबंधित असल्याने सदर अहवालातील शिफारशी व त्याबाबत विधी व न्याय विभागाने दिलेले अभिप्राय यानुषंगाने सामाजिक न्याय विभाग व बहुजन कल्याण विभागाचे अभिप्राय मागविण्यात आले होते. यासंदर्भात बहुजन कल्याण विभागाचे अभिप्राय प्राप्त झाले असून सामाजिक न्याय विभागाचे अभिप्राय अद्याप अप्राप्त आहेत. सामाजिक न्याय विभागाचे अभिप्राय प्राप्त झाल्यानंतर पुढील कार्यवाही अपेक्षित आहे.

सावकारांच्या ताब्यात असलेल्या शेतकऱ्यांच्या जमिनी सोडविण्याबाबत

(३९) * ७४८६ श्री.रणजितसिंह मोहिते-पाटील : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सावकारी सुधारीत कायदा, २०१४ लागू झाल्यानंतरही राज्यभरातील शेतकऱ्यांच्या सुमारे एक लाख एकर जमिनी सावकारांच्या ताब्यात आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सावकारी प्रकरणांची छाननी करून त्यातील त्रुटी निवारण करण्यासाठी व सुधारीत सावकारी कायद्याची कारणमिमांसा करण्यासाठी शासनाने एक समिती दिनांक २० नोव्हेंबर, २०२० रोजी वा त्यासुमारास स्थापन केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून समितीने सावकारांच्या ताब्यात असलेल्या जमिनी सोडविण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहेत,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) नाही.

(२) होय.

(३) महाराष्ट्र सावकारी (नियमन) अधिनियम, २०१४ ची प्रभावी अंमलबजावणी करण्यासाठी तसेच कायद्यातील त्रुटींचा अभ्यास करण्यासाठी शासनाने दिनांक १९/११/२०२० रोजीच्या आदेशान्वये मा.श्रीमती विद्या चव्हाण, माजी विधान परिषद सदस्य यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत केली आहे.

सदर समितीने दिनांक ०५/०१/२०२१ रोजी पुणे, दिनांक २८/०१/२०२१ रोजी नागपूर व दिनांक २९/०१/२०२१ रोजी अमरावती येथे बैठका घेतल्या आहेत. सदर बैठकांमध्ये सावकारी कायद्यातील त्रुटी तसेच अंमलबजावणीमध्ये येणाऱ्या अडचणींबाबत महसूल, पोलीस व सहकार विभागातील अधिकारी व सहकार तज्ञांशी चर्चा केली आहे. सदर समिती अन्य विभागातील अधिकारी व तज्ञांशी चर्चा करून अंतिम अहवाल शासनास सादर करणार आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

केंद्रीय कृषी कायद्याची राज्यात अंमलबजावणीस स्थगिती देण्याबाबत

(४०) * ६४७३ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.राजेश राठोड, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.विनायकराव मेटे :

सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) केंद्र शासनाने मंजूर केलेले तीन कृषी कायदे शेतकऱ्यांच्या हिताविरुद्ध असल्यामुळे सदर कायद्याविरोधात एक महिन्यापासून विविध भागात तीव्र स्वरूपाची आंदोलने सुरु आहेत, तर काही ठिकाणी आंदोलकांनी हिंसक वळण घेतल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, केंद्र शासनाच्या नव्या कृषी कायद्यामुळे शेती आणि शेतकरी पूर्णपणे उद्ध्वस्त होणार असून नव्या कायद्यात किमान आधारभूत किंमतीचे बंधन नसल्यामुळे व्यापारी आणि उद्योजकांकडून शेतकऱ्यांची फसवणूक

होणार असल्याने राज्यात शेती कायद्याची अंमलबजावणी करू नये याकरीता शेतकरी आणि अनेक संघटनेकडून विरोध होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, केंद्र शासनाच्या कृषी कायद्याच्या अंमलबजावणीस राज्यात स्थगिती देण्याबाबत तसेच राज्याचा नवीन कृषी कायद्याचा मसूदा तयार करण्यासाठी मंत्रिमंडळ समिती स्थापन करण्याकरीता राज्य मंत्रिमंडळाने समिती नेमली आहे काय, उक्त समितीची बैठक झाली आहे काय, समितीने कृषी कायद्याच्या अनुषंगाने शेतकरी प्रतिनिधी संघटना यांच्याशी चर्चा, विचारविनिमय करून बैठक घेतली आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यात कृषी कायद्याच्या अंमलबजावणीस स्थगिती देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) होय.

(२) होय.

(३) होय.

(४) केंद्र शासनाच्या कृषी विषयक कायद्यांची राज्यात अंमलबजावणी करण्यासाठी अधिनियमातील त्रुटी व उणीवा यांचा अभ्यास करण्यासाठी मा.उप मुख्यमंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक ०४/११/२०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये मंत्रिमंडळ उपसमिती स्थापन करण्यात आली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

शेतकऱ्यांना नवीन कनेक्शन, पोल व ट्रान्सफार्मर देण्यासंदर्भात जाहीर केलेल्या नवीन धोरणाबाबत

(४१) * ७३४९ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.राजेश राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.विक्रम काळे, श्री.बाळाराम पाटील : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्याच्या ऊर्जा विभागाने शेतकऱ्यांना नवीन कनेक्शन, पोल व ट्रान्सफार्मर देण्यासंदर्भात दिनांक १८ डिसेंबर, २०२० रोजी वा त्यासुमारास नवीन धोरण जाहीर केले असून नवीन धोरणानुसार नवीन कनेक्शन, पोल व ट्रान्सफार्मर देण्यासाठी अतिशय जाचक अटींचा समावेश केला असून त्यामध्ये पोलचा खर्च व ट्रान्सफार्मर खर्च शेतकऱ्यांना न परवडणारा आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर धोरणामध्ये पोलचा खर्च व १०KVA, १६KVA, २५KVA, ६३KVA व १००KVA ट्रान्सफॉर्मरचा खर्च महावितरणने करावा असे शुध्दीपत्रक काढण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, त्यानुसार महत्वपूर्ण प्रकरणी शेतकऱ्यांकरीता कृषी पंपाची शासकीय योजना देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही, जर ग्राहकाचे अंतर ०-३० मीटर व ३१-२०० मीटर्स लगतच्या लघुदाब वाहिनीपासून असल्यास व रोहित्रावर भार उपलब्ध असल्यास ग्राहकांना त्वरीत मा.महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाच्या मानकानुसार जोडणी देण्यात येत आहेत. परंतु ग्राहकास त्वरीत वीज जोडणी हवी असल्यास सुरुवातीस स्वतःच्या खर्चाने विद्युत सुविधा उभारावी लागणार असून, सदर खर्चाचा परतावा त्या ग्राहकाच्या वीज बिलामधून केला जाईल. जर अर्जदाराची ह्यासाठी आर्थिक कुवत नसेल तर अश्या अर्जदारांना First Come First Basis वर आर्थिक तरतूदीनुसार वीज जोडणी देण्यात येईल.

(३) दिनांक ०१/०४/२०१८ पासून पैसे भरून वीज जोडणीकरीता प्रलंबित असणाऱ्या कृषीपंप अर्जदारांना पारंपारिक पध्दतीने व सौरऊर्जाव्दारे वीज जोडणी देण्याकरीता शासन निर्णय दिनांक १८/१२/२०२० नुसार कृषीपंप धोरणास मान्यता देण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पळसखेडा पिंपळे (ता.भोकरदन, जि.जालना) गावात विजेचा शॉक
लागून मृत्यू झालेल्यांना आर्थिक मदत देण्याबाबत

(४२) * ६४०४ श्री.प्रविण दरेकर, श्री.प्रसाद लाड, अॅड.निरंजन डावखरे, डॉ.परिणय फुके, श्री.महादेव जानकर, श्री.सदाशिव खोत, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.विनायकराव मेटे, श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.गोपिचंद पडळकर : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पळसखेडा पिंपळे (ता.भोकरदन, जि.जालना) गावात विजेचा शॉक लागून ज्ञानेश्वर अप्पासाहेब जाधव, रामेश्वर अप्पासाहेब जाधव आणि सुनिल अप्पासाहेब जाधव या तीन भावांचा एकाच वेळी मृत्यू झाल्याची घटना दिनांक १९ नोव्हेंबर, २०२० रोजी वा त्यासुमारास घडली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, संबंधित शेतकरी कुटुंबास दहा दिवसाच्या आत ५० लाखाची मदत देण्याची मागणी किसान करणी सेना, भोकरदन यांनी मा.ऊर्जा मंत्री यांना निवेदनाद्वारे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, संबंधित दोषी अधिकाऱ्यांना तात्काळ निलंबित करावे, संबंधितांवर गुन्हे दाखल करावे, जाधव कुटुंबाला वीज वितरण कंपनीकडून भरीव आर्थिक मदत करावी तसेच या संपूर्ण प्रकरणाची उच्चस्तरीय चौकशी करावी अशी मागणी मा.विरोधी पक्षनेते, विधानपरिषद यांनी त्यांच्या दिनांक २३ नोव्हेंबर, २०२० रोजीच्या पत्रान्वये शासनाकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, राज्यात शेतीसाठी ग्रामीण भागात दहा ते बारा तास वीज देण्याबाबत शेतकऱ्यांकडून वारंवार मागणी होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शेतकऱ्यांना दिवसा वीज देण्याबरोबरच सदरहू मृत्यूमुखी पडलेल्या शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना मदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) दिनांक १८/११/२०२० रोजी अंदाजे रात्री ९.०० वाजेच्या सुमारास मौजे पळसखेडा पिंपळे (ता.भोकरदार, जि.जालना) येथे कै.ज्ञानेश्वर आप्पासाहेब जाधव, कै.रामेश्वर आप्पासाहेब जाधव व कै.सुनिल आप्पासाहेब जाधव यांचा प्राणांतिक अपघात घडला असून सदर अपघात विजेच्या धक्क्याने झालेला नाही.

(२) हे खरे आहे.

(३) हे खरे आहे.

(४) भंडारा, गोंदिया, परभणी, नाशिक, अमरावती व चंद्रपूर या जिल्ह्यांमधून शेतीसाठी १० ते १२ तास वीज पुरवठा देण्याबाबत मागणी होत आहे.

(५) शेतकऱ्यांना दिवसा वीज पुरवठा करण्याकरीता महाराष्ट्र शासनाने कृषी वीजपंप जोडणी धोरण-२०२० अंतर्गत कृषी ग्राहकांना पुढील तीन वर्षात दिवसा वीज पुरवठा करण्यासाठी नियोजन केले आहे.

तसेच सदर अपघात हा विजेच्या धक्क्याने झालेला नसल्याने मृत्यूमुखी पडलेल्या शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना मदत देण्याबाबत कारवाई करण्यात आली नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईतील वीज वाहिन्यांची क्षमता वाढविण्याबाबत

(४३) * ७०३३ श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रशांत परिचारक, श्री.विक्रम काळे, श्री.शशिकांत शिंदे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.अरुणकाका जगताप, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.अमोल मिटकरी, श्री.संजय दौंड : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई शहर व उपनगरात वारंवार वीज पुरवठा खंडीत होत असल्यामुळे विद्युत निर्मिती केंद्राची क्षमता वाढविण्याचे निर्देश तसेच उरण (जि.रायगड) येथे १००० मेगावॉट क्षमतेचे वायू विद्युत निर्मिती केंद्र सुरु करण्याचा निर्णय मा.ऊर्जा मंत्री यांनी माहे ऑक्टोबर, २०२० मध्ये जाहीर केला आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, वीज पुरवठ्यामध्ये अचानक बिघाड झाल्यास आर्थिक राजधानी असलेल्या मुंबई शहरातील वीज पुरवठा सुरळीत असावा यासाठी बाहेरील अधिकाधिक वीज मुंबईला कशी देता येईल यासंबंधी अभ्यास करण्यासाठी शासनाने एक समिती स्थापन केल्याचे माहे डिसेंबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, बाहेरील वीज मुंबईला मिळाल्यास सदरहू वीज मुंबईपर्यंत कोणत्या प्रकारे आणायची तसेच वीज वाहिन्या सक्षमीकारणाबाबतचा कुठलाही उल्लेख या समितीच्या कार्यपध्दतीमध्ये दिसून येत नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, मुंबईतील सध्याची वीज मागणी ३ हजार ५०० मेगावॉट असून सदरहू मागणी पुढील तीन ते चार वर्षात ५ हजार ५०० मेगावॉटपर्यंत जाण्याची शक्यता असल्याने त्या तुलनेत सध्याची पारेषण क्षमता २ हजार मेगावॉट असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून मुंबई सारख्या आंतरराष्ट्रीय शहरात वीज वाहिन्याची क्षमता वाढविण्यासाठी तसेच उरण (जि.रायगड) येथे १००० मेगावॉट क्षमतेचे वायू विद्युत निर्मिती केंद्र सुरू करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) होय, हे खरे आहे.

- (२) व (३) भविष्यातील मुंबईस लागणारा वीज पुरवठा व मागणी विचारात घेऊन, मुंबई आयलॅंडिंग प्रणाली व अनुषंगिक बाबींचा विचार करून वीज पुरवठा खंडीत होण्याबाबतच्या घटनेची पुनरावृत्ती न होण्याच्या दृष्टीने उपाययोजना करण्याकरीता दिनांक १८/१२/२०२० च्या शासन निर्णयाव्दारे समिती गठित करण्यात आली आहे.
- (४) मुंबई महानगराची सध्याची एकूण पारेषण क्षमता ३०९२ मे.वॅ. इतकी आहे. पुढील ३ ते ४ वर्षात विजेची मागणी ५०३६ मे.वॅ. इतकी होईल, असा अनुमान आहे.

(५) उरण वायू विद्युत निर्मिती केंद्राची सध्याची ६७२ मेगावॉट स्थापित क्षमता आहे. त्यामध्ये अधिक कार्यक्षम संचासहित पुर्नउभारणी (Retrofitting) व्दारे विद्युत निर्मिती केंद्र करणे तसेच उपलब्ध जागेवर, वायू उपलब्धतेनुसार नवीन CCPP संचांची उभारणी करणे इ. च्या अनुषंगाने अभ्यास करण्यासाठी सल्लागार कंपनीची नियुक्ती करण्याबाबतची कार्यवाही सुरु आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात महावितरण मंडळामध्ये सहाय्यक अभियंत्यांची
अनेक पदे रिक्त असल्याबाबत**

(४४) * ७८६० श्री.अरुण लाड : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात महावितरण मंडळामध्ये सहाय्यक अभियंतांची अनेक पदे रिक्त असून विविध शासकीय/विभागीय पदे भरण्याची घोषणा करण्यात आली असल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महावितरण मंडळाने सन २०१५ मध्ये प्रसिध्द केलेल्या सहाय्यक अभियंता पद भरण्याची कार्यपध्दती काय आहे तसेच सदर पदाकरीता भरतीच्या अनुषंगाने प्रतिक्षा यादीतील राज्यातील १७ सहाय्यक अभियंत्यांची नियुक्ती करण्यात आलेली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर भरती प्रक्रियेतील प्रतिक्षा यादीतील १८३ पदवीधर उमेदवारांची नियुक्ती करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने प्रतिक्षा यादीतील उर्वरित उमेदवारांच्या नियुक्तीबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) हे खरे नाही.

(२) हे अंशतः खरे आहे, सहाय्यक अभियंता हे पद सरळसेवा भरतीकरीता निर्देशित केलेली रिक्त पदे जाहिरात प्रकाशित करून ऑनलाईन परिक्षेद्वारे उमेदवारांची गुणवत्तेनुसार निवड करण्यात येते व पात्र उमेदवारांना नियुक्ती देऊन पदे भरण्यात येतात.

सहाय्यक अभियंताच्या ८२८ पदांकरीता जाहिरात क्र. ०३/२०१५ सन २०१५ मध्ये प्रकाशित करण्यात आली होती. सदर जाहिराती अंतर्गत एकूण १७ पदांकरीता प्रतिका यादी, माहे ऑक्टोबर/नोव्हेंबर, २०२० मध्ये कार्यान्वित करून १६ पात्र उमेदवारांना नियुक्ती आदेश देण्यात आलेले आहेत. तसेच उर्वरित एक उमेदवारासाठी कागदपत्रे पडताळणी दिनांक १०/०३/२०२१ रोजी आयोजित करण्यात आलेली आहे.

(३) अंशतः खरे आहे, तथापि, सहाय्यक अभियंता या पदाच्या ऑक्टोबर, २०१६ अखेर असलेली रिक्त पदे जाहिरात क्र. ०३/२०१५ च्या उपलब्ध प्रतिका यादीतील उमेदवारांना नियुक्ती देऊन भरण्यात आलेली आहेत.

(४) व (५) जाहिरात क्र. ०३/२०१५ मध्ये प्रकाशित करण्यात आलेली सहाय्यक अभियंता या पदाची संवर्गनिहाय एकूण ८२६ पदांची निवड यादी व ऑक्टोबर, २०१६ अखेर असलेली रिक्त पदे उपलब्ध प्रतिका यादीतील उमेदवारांना नियुक्ती देऊन भरण्यात आलेली आहेत.

राज्यातील आदिवासी कुटुंबियांना खावटी अनुदान योजनेंतर्गत मदत मिळण्याबाबत

(४५) * ६५१२ श्री.सदाशिव खोत, श्री.गोपिचंद पडळकर, श्री.महादेव जानकर, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील ११ लाख ५५ हजार आदिवासी कुटुंबियांना प्रत्येकी चार हजार रुपयांची मदत देण्याबाबत दिनांक १२ ऑगस्ट, २०२० रोजी मंत्रिमंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार प्रत्येक कुटुंबाच्या बँक खात्यामध्ये रुपये दोन हजार

तसेच मटकी, चवळी, हरभरा, वाटाणा, उडीद, तूर, डाळ, साखर, शेंगदाणे, तेल, गरम मसाला, मिरची पावडर, मीठ, चहापत्ती इत्यादी दोन हजार रुपयांचा किराणा देण्याचा निर्णय घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, टाळेबंदीमध्ये आदिवासींना शासन निर्णयानुसार मनरेगावरील चार लाख मजुर, आदिम जमातीची २ लाख २६ हजार कुटुंब, ६४ हजार पारधी कुटुंबे, गरजू परितक्त्या, घटस्फोटीत आणि वैयक्तिक वन हक्क मिळालेल्या १ लाख ६५ हजार कुटुंबांनाही मदत देण्याचे नियोजित होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर शासन निर्णयास चार महिन्यांचा कालावधी उलटूनही लाभार्थी आदिवासींची नावे निश्चित करण्यास विलंब झाल्यामुळे राज्यातील ११ लाख ५५ हजार आदिवासी कुटुंबियांना खावटी अनुदान योजनेतर्गत ४६२ कोटींची मदत मिळाली नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, लाभार्थी आदिवासींचे सर्वेक्षण करून खावटी योजनेतर्गत मदत देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) होय, हे खरे आहे.

(४) याबाबत नमुद करण्यात येते की, खावटी अनुदान योजनेतर्गत ११ लाख ५५ हजार लाभार्थींचे सर्वेक्षण करण्याचे काम अंतिम टप्प्यात असून सदर योजनेमधील DBT स्वरूपात द्यावयाचे अनुदान हे लाभार्थ्यांचा थेट बँक खात्यात जमा करावयाचे असल्याने लाभार्थ्यांचे आधार कार्ड काढणे तसेच त्यांचे बँक खाते चालू करणे याबाबतही शासनस्तरावरून कार्यवाही चालू आहे तसेच वस्तू स्वरूपात द्यावयाच्या अनुदानाची निविदा प्रसिध्द करण्यात आलेली आहे व पुढील कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**चुल्हाड (सिहोरा) (ता.तुमसर, जि.भंडारा) येथे संजय गांधी निराधार
अनुदान समिती स्थापन करण्याबाबत**

(४६) * ७३३१ डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रविण दरेकर, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.निलय नाईक, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) चुल्हाड (सिहोरा) (ता.तुमसर, जि.भंडारा) येथे समाजात उपेक्षित जीवन व्यतीत करणाऱ्या ज्येष्ठ नागरिक, दिव्यांग, विधवा, परितक्त्या, अनाथ, दुर्धर आजाराने ग्रस्त व निराधारांसाठी महसूल विभागाच्यावतीने केंद्र व राज्य शासनाकडून अर्थसहाय्यता इत्यादी विविध योजनांच्या लाभार्थ्यांच्या निवडीची जबाबदारी असलेल्या तालुकास्तरीय संजय गांधी निराधार अनुदान समितीची निवड केली नसल्याने निराधार योजनेची हजारो प्रकरणे प्रलंबित असल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, प्रशासनाच्या दुर्लक्षामुळे संजय गांधी निराधार अनुदान योजनेच्या समितीची निवड न झाल्याने वृद्ध, दिव्यांग, निराधार अडचणीत आले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, चुल्हाड (सिहोरा) येथील संजय गांधी निराधार अनुदान समितीची निवड करून निराधारांची प्रलंबित प्रकरणे निकाली काढून त्यांना मदत देण्याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे माहे डिसेंबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निवेदनाव्दारे मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून चुल्हाड (सिहोरा) येथे संजय गांधी निराधार अनुदान समितीची स्थापना करून निराधारांना मदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) व (२) हे खरे नाही.

तुमसर तालुका संजय गांधी निराधार अनुदान समितीची निवड झालेली नाही. तथापि, दिनांक २० ऑगस्ट, २०१९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये संजय गांधी निराधार अनुदान योजना समिती गठीत

होईपर्यंतच्या कालावधीत तहसिलदार यांच्या अध्यक्षतेखाली प्रकरणे मंजूर करण्याची तरतुद आहे. त्यानुसार तहसिलदार यांच्याकडून विशेष सहाय्य योजनेकरीता प्राप्त अर्जावर कार्यवाही करण्यात येते.

(३) हे खरे नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रघुजीनगर (जि.नागपूर) येथील कामगार कल्याण मंडळाच्या
जलतरण तलावाची दुरवस्था झाल्याबाबत**

(४७) * ६७७० श्री.अभिजित वंजारी, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.मोहनराव कदम, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.राजेश राठोड, श्री.प्रवीण दटके : सन्माननीय कामगार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रघुजीनगर (जि.नागपूर) येथील कामगार कल्याण मंडळाच्या जलतरण तलावाची (स्वीमिंग पूलाची) दुरवस्था झाली असून मागील ८ महिन्यांपासून हे जलतरण तलाव बंद असल्याचे दिनांक २४ डिसेंबर, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यामुळे जलतरण प्रेमीमध्ये नाराजी पसरली असून जलतरण तलावाची दुरुस्ती करावी अशी मागणी नागरीकांकडून होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सन २००४ पासून सुरु असलेल्या या जलतरण तलावाची देखभाल दुरुस्ती करून ते सर्वांसाठी सुरु करण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : (१) सदर जलतरण तलाव कोरोना संसर्गाच्या पार्श्वभूमीवर शासनाच्या निर्देशानुसार दिनांक १३ मार्च, २०२० पासून बंद ठेवण्यात आला आहे.

(२), (३) व (४) होय, हे खरे आहे.

उपविभागीय अभियंता, महानगरपालिका, नागपूर यांच्या दिनांक १३/०४/२०२० रोजीच्या नोटीसीनुसार, जलतरण तलावातील पाण्यामुळे रोगराई पसरू नये म्हणून जलतरण तलाव रिक्त करण्यात आला आहे. जलतरण तलावात पाणी नसल्याने ऊन व वातावरणातील बदलामुळे जलतरण तलावाच्या फरश्या बहुतांश ठिकाणी निखळल्या आहेत. सर्व सामान्य नागरिकांना जलतरण तलावासाठी परवानगी अद्यापही देण्यात आलेली नाही. तथापि, परिसरातील सभासद, नागरिक तसेच लोकप्रतिनिधी सदर जलतरण तलाव दुरुस्त करून सुरु करणेबाबत मागणी करत आहेत.

सदर जलतरण तलाव प्रदीर्घकाळ बंद असल्याने त्याची दुरुस्ती करून घेणे आवश्यक असून महाराष्ट्र कामगार कल्याण मंडळाकडील निधीच्या उपलब्धतेनुसार जलतरण तलावाच्या दुरुस्तीबाबत कार्यवाही करण्यात येईल.

ठाणे शहरातील वागळे इस्टेट औद्योगिक क्षेत्रातील पाणीपुरवठा सुरळीत करण्याबाबत

(४८) * ७९३० श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ठाणे शहरात महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाकडून होणाऱ्या पाणीपुरवठ्यात चार दिवसापासून खंड पडल्यामुळे वागळे इस्टेट औद्योगिक क्षेत्रातील अनेक कारखान्यांतील व कंपन्यातील कामे बंद पडल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर पाणीटंचाईमुळे औद्योगिक क्षेत्र व कारखान्यांना इतर ठिकाणाहून वाढीव दराने टॅकरव्दारे पाणी घ्यावे लागत असल्याने वागळे इस्टेट औद्योगिक क्षेत्राचे आर्थिक नुकसान झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, वागळे इस्टेट परिसरात दुरुस्तीची कामे पूर्ण करून सुरळीत पाणीपुरवठा होण्याकरीता औद्योगिक क्षेत्र, कारखानदार व कंपन्यांनी शासनाकडे मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून ठाणे शहरातील वागळे इस्टेट औद्योगिक क्षेत्रात पाणीपुरवठा उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) व (२) हे अंशतः खरे आहे.

महामंडळाच्या बारवी गुरुत्व जलवाहिनीच्या दुरुस्तीसाठी २४ तासांच्या कालावधीसाठी शटडाऊन घेतल्यानंतर लगेचच ब्रेकडाऊन झाल्याने दिनांक ०८/०१/२०२१ ते दिनांक १०/०१/२०२१ पर्यंत पाणीपुरवठा बंद होता. त्यानंतर पाणीपुरवठा सुरळीत होण्यासाठी २४ तासांचा कालावधी लागल्याने दिनांक १२/०१/२०२१ पासून वागळे औद्योगिक क्षेत्राचा पाणीपुरवठा सुरळीत करण्यात आला. शटडाऊन/ब्रेकडाऊन कालावधीत पाणी टंचाईमुळे इतर ठिकाणांहून वाढीव दराने टँकरने पाणी घ्यावे लागल्याचे व त्यामुळे आर्थिक नुकसान झाले असल्याचे काही कारखानदारांनी म.औ.वि. महामंडळाला कळविले आहे.

(३) होय, हे खरे आहे.

मे.ठाणे स्मॉल स्केल इंडस्ट्रीज असोसिएशन (टिसा) यांनी दिनांक १५/०१/२०२० व दिनांक ०३/०२/२०२० रोजी सादर केलेल्या पत्रान्वये पाणी पुरवठ्याची आवश्यक कामे पूर्ण करून औद्योगिक क्षेत्राच्या गरजेनुसार पुरेसा पाणीपुरवठा करणेबाबत शासनास विनंती केली होती.

(४) वागळे औद्योगिक क्षेत्र तसेच ठाण्यातील इतर पाणी ग्राहकांचा पाणीपुरवठा कायमस्वरूपी सुरळीत करण्यासाठी महामंडळामार्फत साकेत येथे इन्लाईन बुस्टर पंपिंग स्टेशन उभारण्यासाठीच्या कामाचे कार्यादेश निर्गमित केले आहेत. या कामासाठीची संरचना व आराखडे आय.आय.टी., मुंबई या संस्थेकडे तपासणीसाठी सादर केलेले आहेत. आय.आय.टी., मुंबई यांचे सहमती नंतर पंपिंग स्टेशनच्या उभारणीच्या कामाला लवकरच सुरुवात करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वरसोली-विद्यानगर (ता.अलिबाग, जि.रायगड) येथील मूकबधीर
विद्यालयाची इमारत जीर्ण झाल्याबाबत**

(४९) * ६९९३ श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वरसोली-विद्यानगर (ता.अलिबाग, जि.रायगड) येथील मूकबधीर विद्यालयाची इमारत जीर्ण झाली असून या इमारतीचे संरचनात्मक लेखापरिक्षण केले असता सदर इमारत धोकादायक असल्याचे स्पष्ट झाल्यामुळे विद्यार्थ्यांची गैरसोय होऊ नये यासाठी सध्या भाडेतत्वार मूकबधीर विद्यालय चालविले जात आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर मूकबधीर विद्यालयाची जबाबदारी शासनाने जिल्हा परिषदेकडे दिली असली तरीही या विद्यालयाच्या जागेची मालकी शासनाच्या समाजकल्याण विभागाकडे आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त इमारतीच्या बांधकामासाठी परवानगी मिळावी तसेच जिल्हा परिषदेकडे जागा हस्तांतरित करण्यात यावी अशी मागणी दोन वर्षांपूर्वी रायगड जिल्हा परिषदेने समाजकल्याण आयुक्तालयाकडे करूनही त्यास मान्यता देण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर मूकबधीर विद्यालयाच्या नवीन इमारत बांधकामासाठी परवानगी देणे तसेच जिल्हा परिषदेकडे उक्त जागा हस्तांतरित करण्यासंदर्भात कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) हे अंशतः खरे आहे.

(४) शासकीय मूकबधीर विद्यालयाच्या नवीन इमारत पुनर्बांधकामासाठी जागेवरील व बांधण्यात येणाऱ्या इमारतीवर शासनाचा मालकी हक्क अबाधित ठेवून नियमानुसार परवानगी मिळणेबाबत प्रस्ताव शासनास प्राप्त झाला असून त्यावर पुढील कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्नच उद्भवत नाही.

**माहूर (जि.नांदेड) येथील जंगल परिसरात अवैध
वृक्षतोड सुरु असल्याबाबत**

(५०) * ६७२८ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.मोहनराव कदम, श्री.राजेश राठोड, श्री.जयंत आसगावकर, डॉ.सुधीर तांबे : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) माहूर (जि.नांदेड) येथील जंगल परिसरात अवैध वृक्षतोड सुरु असल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, जंगल परिसरात सुरु असलेली अवैध वृक्षतोड थांबविण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून अवैध वृक्षतोड करणाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१) हे खरे नाही.

(२) नियमित गस्त करून अवैध वृक्षतोडीवर आळा घालण्याचे काम नित्य नियमाने चालू आहे. रात्री व दिवसा वनपरिक्षेत्र अधिकारी फिरते पथकाकडून वनोपज तपासणी नाक्याची तपासणी करण्यात येते. नियमितरित्या कालबध्द नियतक्षेत्र तपासणी कार्यक्रम राबविण्यात येते.

(३) माहूर येथील जंगल परिसरात वन विभागाच्या हद्दीत वृक्षतोड मोठ्या प्रमाणात झालेली नाही. गावातील स्थानिक शेतकऱ्यांनी त्यांच्या शेती उपयोगी अवजाराकरीता गरजेसाठी किरकोळ वृक्षतोड केलेली आहे. व्यापारी दृष्टीने मोठ्या प्रमाणात वृक्षतोड झालेली नाही. त्यामुळे कारवाई करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शासकीय सेवेतील दिव्यांग कर्मचाऱ्यांना बढतीमध्ये
आरक्षण देण्याबाबत**

- (५१) * ६८०४ श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) दिव्यांग व्यक्तींचे हक्क कायदा, २०१६ मधील तरतुदीनुसार दिव्यांग कर्मचाऱ्यांना बढतीमध्ये आरक्षण मिळण्याचा हक्क असतानाही त्याची अंमलबजावणी राज्यात करण्यात आलेली नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, दिव्यांग कर्मचाऱ्यांना बढतीमध्ये आरक्षण देण्याचा निर्णय घेण्याबाबत महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधीकरणाने (मॅट) आणि मा.सर्वोच्च न्यायालयाने देखील शासनास आदेश दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त आदेशानुसार शासकीय सेवेतील दिव्यांग कर्मचाऱ्यांना कायद्याप्रमाणे बढतीमध्ये आरक्षण देण्याबाबत शासनाने कोणता सर्वसमावेशक धोरणात्मक निर्णय घेतला वा घेण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) हे खरे नाही.

- (२) मा.सर्वोच्च न्यायालयाने राज्य शासनास आदेश दिले आहेत, हे खरे आहे.
- (३) दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ नुसार शासन सेवेतील पदांवर शारिरीकदृष्ट्या दिव्यांग व्यक्तींसाठी ४ टक्के आरक्षण विहित करणे व आरक्षण अंमलबजावणीची कार्यपध्दतीच्या अनुषंगाने सामान्य प्रशासन विभागाने दिनांक २९/०५/२०१९ रोजी शासन निर्णय निर्गमित केला आहे. सदर शासन निर्णयामध्ये गट क व गट ड कर्मचाऱ्यांना पदोन्नतीसाठीची तरतुद आहे. तसेच गट अ व गट ब च्या पदावरील पदोन्नतीसाठी आरक्षण विहित करण्याचा निर्णय केंद्र शासनाच्या निर्णयानंतर यथावकाश घेण्यात येईल, असे सामान्य प्रशासन विभागाने दिनांक २९/०५/२०१९ च्या शासन निर्णयामध्ये नमुद केले आहे. तसेच दिव्यांगांच्या पद सुनिश्चितीमधील आरक्षणाबाबत दाखल याचिकेमध्ये मा.उच्च न्यायालयाने दिव्यांगांच्या पद सुनिश्चितीबाबत

विचारणा केली असून पद सुनिश्चितीची कार्यवाही आता अंतिम टप्प्यात आली आहे. सदर कार्यवाही पूर्ण होताच दिव्यांगांच्या गट अ व गट ब मधील पदोन्नतीत आरक्षणाबाबत सामान्य प्रशासन विभागाकडून पुढील कार्यवाही होईल.

(४) प्रश्नच उद्भवत नाही.

**राज्यात केंद्र शासनाच्या नव्या कामगार कायद्याला
विरोध होत असल्याबाबत**

(५२) * ६६५२ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, डॉ.सुधीर तांबे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.राजेश राठोड, श्री.अभिजित वंजारी : दिनांक १५ डिसेंबर, २०२० रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तरांच्या यादी क्रमांक १० मधील प्रश्न क्रमांक ५३३५ ला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय कामगार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात केंद्र शासनाच्या नव्या कामगार कायद्याची अंमलबजावणी केल्यास कामगार कपात, टाळेबंदी किंवा कारखाना बंद करण्यासाठी शासनाची परवानगी घ्यावी लागेल त्याच प्रमाणे नोकरीतील शाश्वतीचा कायम (पर्मानंट) शब्दही नव्या कायद्यान्वये हद्दपार होवून कोणालाही केव्हाही कामावरून कमी करण्याचे सर्वाधिकार, उद्योजक, कारखानदारांना मिळणार असल्याने कामगारांच्या अस्तित्वाचा गंभीर प्रश्न निर्माण होण्याची भिती राज्याच्या कामगार विभागाने व्यक्त केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(२) असल्यास, केंद्र शासनाने संसदेत पारित केलेल्या चार कामगार संहितांबाबत संबंधित भागधारकांची मते जाणून घेऊन सदर संहितांच्या अंमलबजावणीबाबतचा निर्णय घेण्याची शासनाची भूमिका असून त्यानुसार दिनांक २० ऑक्टोबर, २०२० रोजी राज्यातील प्रमुख कामगार संघटनांच्या प्रतिनिधींची बैठक मा.मंत्री (कामगार) यांच्या अध्यक्षतेखाली संपन्न झालेली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर बैठकीच्या अनुषंगाने शासनाने निर्णय घेवून तद्संदर्भात कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) केंद्र शासनाने २९ कामगार कायद्यातील तरतूदी एकत्रित करून खालील ४ संहिता तयार केलेल्या आहेत.

१. वेतन संहिता.
२. औद्योगिक संबंध संहिता.
३. सामाजिक सुरक्षा संहिता.

४. व्यावसायिक सुरक्षा, आरोग्य आणि कार्यस्थळ परिस्थिती संहिता शासनाने सदर संहिता राज्यात लागू करण्यापूर्वी संबंधित घटकांशी, विशेषतः कामगार संघटनांशी चर्चा करून व त्यांची याबाबत मते जाणून घेतली सदर मते विचारात घेऊन व राज्य शासनाच्या अखत्यारितील अधिकार लक्षात घेऊन सदर संहिता अंमलात आणण्यासाठी प्रारूप नियम प्रसिध्द करून त्यावरील आक्षेप/सूचना विचारात घेऊन कामगार हिताचे संरक्षण होऊन उद्योगांना देखील चालना मिळेल असे नियम करण्याची कार्यवाही सुरू आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील विमुक्त जाती, भटक्या जमाती व इतर प्रवर्गांच्या विद्यार्थ्यांसाठी असलेल्या आश्रमशाळांच्या मागण्यांबाबत

(५३) * ७३१६ डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.राजेश राठोड, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील विमुक्त जाती, भटक्या जमाती व इतर प्रवर्गांसाठीच्या प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक आश्रमशाळांचे ६० टक्के अग्रिम अनुदान तात्काळ अदा करणे, आश्रमशाळेतील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या नेमणुकीला मान्यता अधिकार देणे, थकित वेतन व वेतनेतर अनुदानाचे अधिकार पूर्वीप्रमाणे जिल्हास्तरीय अधिकाऱ्याकडे देणे, ८ टक्के व १२ टक्के अनुदान सहाव्या वेतन आयोगानुसार मिळणे, विज्ञान शाखेकरीता भौतिकशास्त्र व रसायनशास्त्र शिक्षकांची पदे मंजूर करणे इत्यादी

मागण्यांबाबतचे निवेदन मा.इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्री यांना देण्यात आल्याची बाब माहे जानेवारी, २०२१ च्या पहिल्या सप्ताहात निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर निवेदनातील मागण्यांनुसार विमुक्त जाती, भटक्या जमाती व इतर प्रवर्गातील जातीच्या आश्रमशाळांमधील समस्या सोडविण्याबाबत शासनस्तरावर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेईवार : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) याबाबत मा.मंत्री महोदय (इमाबक) यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक १९/०१/२०२१ रोजी बैठक झाली असून त्यानुषंगाने कार्यवाही सुरु आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बारिश्टाकळी (जि.अकोला) तालुक्यात शासकीय अनुदानाच्या
निधीचा गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

(५४) * ६९१९ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बारिश्टाकळी (जि.अकोला) तालुक्यात सन २०१८-२०१९ मध्ये दुष्काळ पडल्याने शेतकऱ्यांचे शेतमालाचे नुकसान झाल्यामुळे २ हेक्टरपर्यंत शासकीय अनुदानाच्या जाहीर केलेल्या मदतीत तालुक्यातील महसूल विभागातील अधिकारी व कर्मचारी यांनी लाखो रुपयांचे गैरव्यवहार केल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासकीय अनुदानाच्या निधीचा गैरव्यवहार करणाऱ्या महसूल विभागातील अधिकारी व कर्मचारी यांचेवर कारवाई करण्याची मागणी एका शेतकऱ्याने मा.मुख्यमंत्री यांचेकडे माहे सप्टेंबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शासकीय अनुदानाच्या निधीचा गैरव्यवहार करणाऱ्या दोषी अधिकारी व कर्मचारी यांचेवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेटीवार : (१) हे खरे आहे.

बारिशटाकळी (जि.अकोला) तालुक्यातील मौजे पुनौती खु. येथील १६ व्यक्तींना मौजे चिंचखेड खु. शिवारात शेती नसताना शेती असल्याचे दर्शवून एकूण रुपये ५,२४,१६०/- एवढ्या अनुदानाची रक्कम त्या व्यक्तींच्या बँक खात्यावर जमा करण्यात आल्याचे निदर्शनास आले.

(२) व (३) होय,

निधीच्या गैरव्यवहार प्रकरणी चिंचखेड खु. येथील संबंधित तलाठी यांना दिनांक १०/०८/२०२० रोजी निलंबित करण्यात येऊन त्यांचेविरुद्ध विभागीय चौकशी सुरू करण्यात आलेली आहे. तसेच शेतकरी नसलेल्या व्यक्तींच्या बँक खात्यामध्ये जमा करण्यात आलेली अनुदानाची रक्कम रुपये ५,२४,१६०/- संबंधित दोषी तलाठी, चिंचखेड खु. यांचेकडून वसूल करून दिनांक १२/०६/२०२० रोजी शासन खाती जमा करण्यात आलेली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पुणे येथील आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्थेत दोषी
अधिकार्यांना सेवेत कार्यरत ठेवण्यात आल्याबाबत**

(५५) * ६९०० श्री.सुरेश धस : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे यांच्या अधिपत्याखालील कार्यालयात श्री.गायकवाड समितीने दोषी ठरविलेल्या व दोन वेळा एफआयआर झालेल्या अधिकार्यांना सेवानिवृत्तीनंतर सह आयुक्त या पदावर सेवेत कार्यरत ठेवल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, गौरव बंशीलाल पवार व महाराष्ट्र शासन या प्रकरणामध्ये ठराविक अधिकाऱ्यांचा नामोल्लेख करून अशा अधिकाऱ्यांना जात पडताळणी समितीशी निगडित कुठल्याही पदावर नियुक्ती न देण्याबाबत स्पष्टपणे निर्देशित केलेले असतानासुद्धा टीआरटीआय येथे नियुक्त्या देण्यात आलेल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधित दोषी अधिकाऱ्यांविरोधात कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील ओबीसी प्रवर्गातील घटकांच्या विकासासाठी तरतूद केलेला निधी मिळणेबाबत

(५६) * ६८१६ अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.प्रसाद लाड, डॉ.परिणय फुके, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रमेशदादा पाटील : सन्माननीय इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील ओबीसी प्रवर्गातील घटकांच्या विकासासाठी शासनाने अर्थसंकल्पात तरतूद करून मंजूर केलेला ५०० कोटी रुपयांचा निधी विभागास प्राप्त झालेला नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मंजूर करण्यात आलेला निधी न मिळाल्याने सुशिक्षित बेरोजगारांना कर्ज, मोफत वसतिगृह बांधण्याची योजना, परदेशी शिक्षणासाठी अर्थसहाय्य, मोफत घरकुल इत्यादी विविध कामे प्रलंबित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू निधी संबंधित विभागाकडे तातडीने वर्ग करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१), (२), (३) व (४) कोविड-१९ संसर्गजन्य रोगामुळे सन २०२०-२०२१ या वित्तीय वर्षात होणाऱ्या अर्थव्यवस्थेवरील परिणामाबाबत वित्तीय उपाययोजना म्हणून, या वित्तीय वर्षामध्ये वेतन व शिष्यवृत्ती वगळता विभागाच्या कोणत्याही योजनांचा निधी अद्याप प्राप्त झालेला नाही.

विदर्भात नापिकीमुळे शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्याबाबत

(५७) * ६९५२ श्री.रामदास आंबटकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.दुष्यंत चतुर्वेदी, श्री.रमेश कराड : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात विशेषतः विदर्भात माहे जानेवारी ते माहे डिसेंबर, २०२० या कालावधीत सततच्या नापिकी, पिकांचे नुकसान, निसर्गाचा लहरीपणा, बँकाकडून कर्ज, सावकाराकडे गहाण शेती या कारणांमुळे २२७० कर्जबाजारी शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्या असून यापैकी ३९२ शेतकरी शासकीय मदतीस पात्र ठरल्याचे दिनांक ३१ डिसेंबर, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांपैकी केवळ ९२० शेतकऱ्यांना रुपये १ लाखाचे अनुदान देण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, पश्चिम विदर्भातील यवतमाळ, बुलढाणा, अमरावती, अकोला, वाशिम व वर्धा या सहा जिल्ह्यांतील १२०६ शेतकऱ्यांनी सततची नापिकी व नैराश्य तसेच अल्प प्रमाणात मिळणाऱ्या मदतीमुळे आत्महत्या केल्या आहेत तसेच विदर्भात गेल्या दहा वर्षात १६४६१ शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून आत्महत्या करणाऱ्या शेतकऱ्यांच्या कुटुंबाना मदत देण्याबाबत तसेच शेतकरी आत्महत्यांचे प्रमाण कमी करण्यासाठी विविध योजनांच्या माध्यमातून प्रोत्साहन देऊन जीवनमान उंचविण्याच्या दृष्टीकोनातून कोणत्या उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहेत,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेटीवार : (१) व (२) विदर्भातील अमरावती व नागपूर विभागात माहे जानेवारी, २०२० ते माहे डिसेंबर, २०२० या कालावधीत एकूण १४२५ आत्महत्यांची प्रकरणे आढळून आली असून त्यापैकी ५१६ शेतकरी आत्महत्यांची प्रकरणे जिल्हास्तरीय समितीने पात्र ठरविली आहेत. ६०७ प्रकरणे अपात्र ठरली असून, ३०२ आत्महत्यांची प्रकरणे चौकशीसाठी प्रलंबित आहेत. पात्र ५१६ प्रकरणांपैकी ४९३ प्रकरणी शासन निर्णय, दिनांक २३ जानेवारी, २००६ अन्वये प्रत्येकी रु.१ लक्ष ची मदत देण्यात आली आहे.

(३) पश्चिम विदर्भातील यवतमाळ, बुलढाणा, अमरावती, अकोला, वाशिम व वर्धा या सहा जिल्ह्यात दिनांक १ जानेवारी, २०२० ते ३१ डिसेंबर, २०२० या कालावधीत एकूण १२६९ शेतकरी आत्महत्यांची प्रकरणे आढळून आली आहेत. त्यापैकी ४५३ शेतकरी आत्महत्यांची प्रकरणे जिल्हास्तरीय समितीने पात्र ठरविली आहेत. ५२८ प्रकरणे अपात्र ठरली असून, २८८ आत्महत्यांची प्रकरणे चौकशीसाठी प्रलंबित आहेत. पात्र ४५३ प्रकरणांपैकी ४३२ प्रकरणी शासन निर्णय, दिनांक २३ जानेवारी, २००६ अन्वये प्रत्येकी रु.१ लक्ष ची मदत देण्यात आली आहे.

विदर्भातील अमरावती व नागपूर विभागात मागील १० वर्षांच्या कालावधीत एकूण १४९७० आत्महत्यांची प्रकरणे आढळून आली असून त्यापैकी ७९१० शेतकरी आत्महत्यांची प्रकरणे जिल्हास्तरीय समितीने पात्र ठरविली आहेत. ६८९३ प्रकरणे अपात्र ठरली असून, १६७ आत्महत्यांची प्रकरणे चौकशीसाठी प्रलंबित आहेत.

(४) जिल्हास्तरीय समितीने पात्र ठरवलेल्या प्रकरणी शासन निर्णय, दिनांक २३ जानेवारी, २००६ अन्वये रुपये १ लक्ष ची मदत आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या वारसांना देण्यात आलेली आहे.

शेतकरी आत्महत्या रोखण्यासाठी प्रामुख्याने खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्यात येत आहेत :-

- १) शेती पिकांसाठी पर्याप्त सुविधा उपलब्ध होण्यासाठी विदर्भातील आत्महत्येचे प्रमाण जास्त असलेल्या ६ जिल्ह्यांकरिता विशेष पॅकेजची योजना राबविण्यात आली.
- २) शेतकऱ्यांना समुपदेशनाची व प्रबोधनाची आवश्यकता विचारात घेऊन विविध उपाययोजना.

- ३) विशेष मदतीच्या कार्यक्रमांतर्गत शेतकऱ्यांच्या विकासासाठी "कृषी समृद्धी" योजनेच्या अनुषंगाने विविध विभागांकडून उपाययोजना करण्यात आल्या.
- ४) शेतकऱ्यांना अन्न सुरक्षा, आरोग्य सेवा, शेती विकासाचे कार्यक्रम राबविणे व त्यांच्या मुलांना शिक्षणाची सोय उपलब्ध करून देणे अशा उपाययोजनांची अंमलबजावणी करण्यासाठी कै.वसंतराव नाईक शेती स्वावलंबन मिशनची पुर्नरचना करण्यात आली आहे.
- ५) शेतमालाला हमीभाव, PM-KISAN सारख्या योजनांमार्फत शेतकऱ्यांवरील ताण कमी करण्याचा प्रयत्न करण्यात येत आहे. तसेच महात्मा ज्योतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजना राबविण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**गोरेगाव (ता.सेनगांव, जि.हिंगोली) येथे वारंवार विद्युत पुरवठा
खंडीत होत असल्याबाबत**

- (५८) * ७१६१ श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) गोरेगाव (ता.सेनगांव, जि.हिंगोली) येथे वारंवार विद्युत पुरवठा खंडीत होतो, हे खरे आहे काय,
 - (२) असल्यास, या गावातील अनेक वीज उपकरणे जळाली असताना स्थानिक नागरिकांनी व लोकप्रतिनिधींनी केलेल्या तक्रारीची दखल महावितरणचे अधिकारी घेत नाहीत, हे ही खरे आहे काय,
 - (३) असल्यास, गोरेगावसारख्या मोठ्या लोकसंख्येच्या विस्तारीत गावात फक्त ३३ के.व्ही.चे विद्युत उपकरणे कार्यरत आहेत, हे ही खरे आहे काय,
 - (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने विद्युत पुरवठा सुरळीत होण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 - (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) व (२) १३२ के.व्ही. हिंगोली उपकेंद्रातून निघणाऱ्या ३३ के.व्ही. गोरेगाव वाहिनीवर वीज पुरवठा असताना माहे नोव्हेंबर, २०२० मध्ये १४ वेळा ४२ तास ०६ मिनिटासाठी वीज पुरवठा खंडीत झाला होता. माहे डिसेंबर, २०२० मध्ये १३२ के.व्ही. कोळसा उपकेंद्रावरून ३३ के.व्ही. गोरेगाव उपकेंद्राचा वीज पुरवठा घेतल्यानंतर दिनांक ०३/१२/२०२० पासून दिनांक १८ फेब्रुवारी, २०२१ पर्यंत १ वेळा ७ तास ५० मिनिटासाठी वीज पुरवठा खंडीत झाला होता. सदर कालावधीत वारंवार वीज पुरवठा खंडीत होऊन स्थानिक नागरीकांचे उपकरणे जळाली असल्याबाबतची कोणत्याही प्रकारची तक्रार स्थानिक कार्यालयात, उपविभागीय कार्यालय, सेनगाव अथवा मंडळ कार्यालयास प्राप्त नाही. तसेच खंडीत वीज पुरवठ्यासंबंधित नागरिकांनी व लोकप्रतिनिधी केलेल्या तक्रारीची वेळेवर दखल घेऊन वीज पुरवठा सुरळीत करण्यात येतो.

(३) हे खरे आहे.

(४) गोरेगाव या गावात महावितरण कंपनीचे ३३/११ के.व्ही. उपकेंद्र कार्यान्वित असून त्याची एकूण क्षमता १८.१५ एमव्हीए एवढी आहे. दिनांक १ डिसेंबर, २०२० पासून १३२ के.व्ही. कोळसा उपकेंद्रातील २५ एमव्हीए क्षमतेचे अतिरिक्त पॉवर ट्रान्सफॉर्मर नं. २ कार्यान्वित केल्यामुळे कोळसा ते गोरेगाव ३३ के.व्ही. वाहिनी १५ कि.मी. वाहिनीवरून ३३ के.व्ही. गोरेगाव व ३३ के.व्ही. जवळा हे दोन उपकेंद्र कोळसा उपकेंद्रावर घेतल्यामुळे अतिभारामुळे खंडीत होणाऱ्या वीज पुरवठ्याचे तक्रारीचे निराकरण झाले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक न्याय भवन (जि.बीड) येथील
फर्निचरची निविदा न काढताच कमी भावात विक्री केल्याबाबत**

(५९) * ७५१३ श्री.गोपिचंद पडळकर, श्री.सदाशिव खोत : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक न्याय भवन (जि.बीड) येथील समाजकल्याण विभाग विविध कारणास्तव वादाच्या भोवऱ्यात सापडला असून विभागातील सहाय्यक आयुक्त यांनी कार्यालयातील आरडी असो की फर्निचर,

चांगल्या स्थितीत असलेल्या महापुरुषांच्या प्रतिमांची तोडफोड करून, निविदान काढताच कमी भावात विक्री केल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सहायक आयुक्त यांच्यावर कारवाई करण्याचे निवेदन श्री.संतोष जोगदंड, जिल्हा उपाध्यक्ष, वंचित बहुजन आघाडी यांनी मा.सामाजिक न्याय मंत्री तसेच जिल्हाधिकारी, बीड यांना दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) नाही, हे खरे नाही.

(२) व (३) अंशतः खरे आहे. सदरहू निवेदन विभागात प्राप्त झाल्याचे आढळून आले नाही. तथापि, जिल्हाधिकारी, बीड यांना निवेदन प्राप्त झाले असल्याचे त्यांनी कळविले आहे. तसेच त्यांनी सदरील निवेदनाच्या अनुषंगाने सहायक आयुक्त, समाजकल्याण, बीड यांचा खुलासा मागविला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

सोलापूर जिल्ह्यातील छावण्यांची देयके प्रलंबित असल्याबाबत

(६०) * ७२८२ श्री.प्रशांत परिचारक, श्री.नागोराव गाणार, श्री.गिरीशचंद्र व्यास :

सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सोलापूर जिल्ह्यात सन २०१९ मध्ये दुष्काळी परिस्थितीमुळे शासनाने जनावरांची छावणी चालविण्यास अनेक संस्थांना परवानगी दिली होती त्यानुसार सदर संस्थांनी जनावरांची छावणी चालविली होती. परंतु, त्या छावणी चालक संस्थांची देयके शासनाकडे प्रलंबित असल्याची बाब माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सोलापूर जिल्ह्यातील किती संस्था चालकांची देयके प्रलंबित आहेत,
- (३) असल्यास, सदर संस्था चालकांची प्रलंबित देयके देण्यासाठी शासनाने निधी उपलब्ध करून स्थानिक प्रशासनास देयके अदा करण्यासंबंधी आदेश देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेटीवार : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) सोलापूर जिल्ह्यामध्ये सन २०१९ मध्ये माहे एप्रिल, २०१९ ते ऑक्टोबर, २०१९ या कालावधीमध्ये २९९ चारा छावण्यापैकी ६६ चारा छावण्यांची संपूर्ण देयके अदा केलेली आहेत. उर्वरित २३३ छावण्यांची काही रक्कम अदा करावयाची आहेत.

(३) सोलापूर जिल्ह्याकरीता चारा छावण्यांसाठी माहे एप्रिल, २०१९ ते ऑगस्ट, २०१९ या कालावधीसाठी रक्कम रुपये १८३,७७,८९,१०९/- एवढे अनुदान वितरित करण्यात आले. त्यापैकी रक्कम रुपये १४६,८१,२९,२५२/- एवढे अनुदान छावणी चालकास वितरित केले आहे. उर्वरित रक्कम रुपये ३६,९६,५९,८५७/- एवढे अनुदान समर्पित केले आहे. तसेच माहे सप्टेंबर व ऑक्टोबर, २०१९ करीता रुपये ६१,४५,८२,१०२/- अनुदान वितरित करण्यात आले आहे. त्यापैकी रुपये ५७,८२,१०,४३१/- इतके अनुदान वितरित झालेले असून उर्वरित रुपये ३,६३,७१,६७१/- इतके अनुदान चारा छावणी चालकांना वितरित करण्याचे प्रलंबित आहे. ज्या चारा छावण्यांच्या तपासणीमध्ये पशुसंख्येच्या तफावती व त्रुटी आढळून आलेल्या आहेत, अशा चारा छावण्यांचे अंशतः अनुदान राखीव ठेवून बाकी सर्व अनुदान वितरित करण्याची कार्यवाही सुरु आहे. सद्यःस्थितीत सोलापूर जिल्ह्याकडून शासनाकडे निधी मागणी प्रलंबित नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाच्या लगत
आंतरराष्ट्रीय दर्जाची लेक सिटी उभारण्याबाबत**

(६१) * ७७८६ श्री.रमेशदादा पाटील : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाच्या तळेगाव (ता.मावळ, जि.पुणे) टप्पा चारमध्ये महामंडळाच्यावतीने दोन हजार एकरपेक्षा अधिक जागेत आंध्र धरणाच्या बँक वॉटर लगत आंतरराष्ट्रीय दर्जाची लेक सिटी उभारण्यात येत असल्याची बाब माहे जानेवारी, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, लेक सिटीसाठी आंतरराष्ट्रीय स्तरावरून निविदा मागविण्यात आल्या असून तळेगाव टप्पा चारमध्ये एमआयडीसीसाठी सहा हजार एकरचे क्षेत्र औद्योगिक क्षेत्र म्हणून घोषित केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबतची भूसंपादन प्रक्रिया निगडे, पवळे, वाडी, अंबाळे आणि कल्हाट या गावातील गावठाण सोडून शिल्लक जमिनीचे भूसंपादन लवकर सुरु करण्यात येणार असून तळेगावमध्ये हार्डवेअर इंडस्ट्रीज उभारण्यात येत असून आंतरराष्ट्रीय दर्जाच्या रहिवासी सुविधा निर्माण करण्याच्या उद्देशाने लेक सिटी प्रकल्प उभारण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, लेक सिटीमध्ये आंतरराष्ट्रीय दर्जाच्या युनिव्हर्सिटी, गोल्फ क्लब, रुग्णालय इत्यादी उच्च सुविधा देण्यात येणार आहेत काय,

(५) असल्यास, पुण्यात सहारा सिटी, लवासानंतर आणखी एक लेक सिटी प्रकल्प उभारण्यात येणार असून लेक सिटीसाठी शासनाने किती निधीची तरतूद केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) व (२) हे खरे नाही.

सदर औद्योगिक क्षेत्रामध्ये लेक सिटी नव्हे तर तळेगाव इलेक्टॉनिक अँड इंजिनियरींग सिटी (टेक सिटी) उभारण्याचे प्रस्तावित आहे.

(३) व (४) तळेगाव औद्योगिक क्षेत्र टप्पा क्र. ४ करीता मऔवि अधिनियम, १९६१ मधील कलम-६ ची अधिसूचना दिनांक १३/५/२०१७ रोजी निर्गमित करण्यात आली आहे. सदर औद्योगिक क्षेत्रामधील पर्यावरण संवेदनशील क्षेत्र वगळता उर्वरित क्षेत्राची भूसंपादनाची कार्यवाही नियोजित आहे.

(५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई येथे मराठी भाषा भवन उभारण्याबाबत

(६२) * ६५६० श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.राजेश राठोड, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.जयंत आसगावकर : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४०१ ला दिनांक ९ मार्च, २०२० रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय मराठी भाषा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईत मराठी भाषा भवन उभारण्याची बाब अनेक वर्षांपासून शासनाच्या विचाराधीन असून मराठी भाषा भवन उभारण्यासाठी जागेची उपलब्धता व अन्य बाबींसाठी विचार करून निर्णय घेण्यासाठी मराठी भाषा विभागाने दिनांक ३० जून, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास तत्कालीन मा.मराठी भाषा मंत्री यांच्या अध्यक्षतेखाली नेमलेल्या समितीने आपला अहवाल सादर केला आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू अहवाल केव्हा सादर करण्यात आला व अहवालाचे स्वरूप काय आहे व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) असल्यास, उक्त समितीने अहवाल सादर केला नसल्यास, मुंबईत मराठी भाषा भवन उभारण्याबाबत कोणता निर्णय घेतला व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) संदर्भित अहवाल शासनास सादर झालेला नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

- (३) मराठी भाषा भवन मुख्य केंद्राकरीता दक्षिण मुंबई परिसरामध्ये जागेचा शोध सुरु आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.
-

पंचतारांकीत हॉटेल्सचे वीज दर कमी केल्याबाबत

- (६३) * ७३९६ डॉ.परिणय फुके, श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.प्रसाद लाड, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.सदाशिव खोत, श्री.महादेव जानकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) सर्वसामान्य नागरिकांना विजेचे वाढीव दर आकारण्यात आले असताना वीज दर कमी न करता पंचतारांकित हॉटेल्सचे वीज दर कमी करण्याचा निर्णय मंत्रिमंडळाने घेतला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर निर्णयामुळे महावितरणाचा तोटा वाढणार असून सदर तोटा भरून काढण्यासाठी सर्वसामान्य ग्राहकांवर विजेच्या दराचा अधिक भार देण्यात येणार आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर निर्णयामुळे सर्वसामान्य जनतेवरील अधिक भार कमी करून पंचतारांकीत हॉटेल्सना वाणिज्य दरानेच वीज दर लावणेसंदर्भात कोणता निर्णय घेतला वा घेण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभागाचा शासन निर्णय क्र.टीडीएस-२०२०/९/प्र.क्र.५०२/पर्यटन, दिनांक ०३/१२/२०२० अन्वये केंद्र शासनाच्या पर्यटन मंत्रालयाकडे नोंदणीकृत हॉटेल व्यावसायिकाकडून दिनांक १ एप्रिल, २०२१ पासून वीज दर, वीज शुल्क, पाणी पट्टी, मालमत्ता कर, विकास कर, वाढीव चटई क्षेत्र निर्देशांक व अकृषिक कराची आकारणी औद्योगिक दराने करण्याबाबतचा निर्णय शासनाव्दारे घेण्यात आला आहे. तसेच नोंदणीकृत नसलेल्या हॉटेल व्यावसायिकांनी किमान मूलभूत दर्जा प्राप्त करण्यासाठी विहित निकषांची पूर्तता केल्यानंतर औद्योगिक दराने

कर/शुल्क आकारणी करण्यासाठी तज्ञ समिती नेमून निकष निश्चित करण्याची कार्यवाही करून ऑनलाईन अर्ज प्रक्रिया राबवून निकषांची पूर्तता करणाऱ्या हॉटेल व्यावसायिकांना औद्योगिक दराने कर/शुल्क आकारणी करण्याचा निर्णय झाला आहे.

(२) व (३) अद्याप तज्ञ समितीचा निर्णय झाला नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अनुसूचित जमातीच्या इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी
शाळांमध्ये अनुदानाचे लेखापरिक्षण झालेले नसल्याबाबत**

(६४) * ६९९७ श्री.जयंत पाटील, डॉ.परिणय फुके, श्री.राजेश राठोड, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.जयंत आसगावकर, श्री.गोपिचंद पडळकर, श्री.सदाशिव खोत : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी शाळांमध्ये शिक्षण देण्यासाठी रुपये २ अब्ज ८८ कोटी ८९ लाख खर्च झाले असून सदरहू रक्कम अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक उपक्रमासाठी खर्च झाली किंवा कसे याबाबत गत १४ वर्षांत या अनुदानाचे लेखापरिक्षण झाले नाही, याप्रकरणी लेखापरिक्षण होऊ नये यासाठी नामांकित शाळांच्या संस्थाचालक मंत्रालयात प्रयत्न करित असल्याचे माहे जानेवारी, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, आदिवासी विकास विभागाच्या ठाणे, नाशिक, अमरावती व नागपूर या चारही अपर आयुक्त कार्यक्षेत्रातील १७२ शाळांमध्ये ४७ हजार ७६३ विद्यार्थी नामांकित शाळांमध्ये प्रवेशित असल्याची नोंद असून पहिली ते बारावी पर्यंत निवासी शिक्षणासाठी प्रति वर्ष, प्रति विद्यार्थी रुपये ४० हजार याप्रमाणे नामांकित शाळांच्या संस्थाचालकांना अनुदान देण्यात येत असून सन २००६ ते सन २०२० या चौदा वर्षांच्या कालखंडात रुपये २ अब्ज ८८ कोटी ८९ लाख अनुदानाच्या रूपात देण्यात आली तथापि, ही रक्कम

आदिवासी विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक उपक्रमांसाठी वापरली गेली अथवा नाही याची दखल मा.आदिवासी विकास मंत्री, सचिव, आदिवासी विकास विभाग, आयुक्त, अप्पर आयुक्त किंवा प्रकल्प अधिकारी यापैकी कोणीही घेतलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी शाळांमध्ये दर्जेदार शिक्षणाच्या नावाखाली संस्थाचालकांना पाठीशी घालण्याचा जाणीवपूर्वक प्रकार आदिवासी विभागातील काही अधिकाऱ्यांनी चालविल्याचे दिसून येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी शाळांमध्ये शिक्षण देण्यासाठी मागील चौदा वर्षात सुमारे २८९ कोटी रुपये खर्च करण्यात आलेले असतानाही आजमितीस या खर्चाचे लेखापरिक्षण न होण्याची कारणे काय आहेत,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सन २००६ ते सन २०२० या चौदा वर्षांच्या कालखंडात आदिवासी विभागात खर्च करण्यात आलेल्या २८९ कोटीच्या खर्चाचे विनाविलंब लेखापरिक्षण करून लेखापरिक्षणात दोषी आढळून आलेल्या सर्व संबंधितांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) हे खरे नाही.

अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी शाळांमध्ये इयत्ता पहिली ते इयत्ता बारावीपर्यंत शिक्षण देणे ही योजना शासन निर्णय दिनांक २८/०८/२००९ अन्वये सन २०१०-२०११ या शैक्षणिक वर्षापासून सुरु करण्यात आलेली आहे.

अपर आयुक्त, नाशिक, ठाणे, अमरावती व नागपूर यांच्या अंतर्गत नामांकित निवासी शाळा योजनेतर्गत एकूण १७२ नामांकित शाळा कार्यरत आहेत. सन २०१९-२०२० या शैक्षणिक वर्षात ५३,२७५ इतके विद्यार्थी शिक्षण घेत होते. सदर विद्यार्थ्यांच्या देय असलेल्या शुल्कापोटी नामांकित निवासी शाळांना आतापर्यंत एकूण रुपये १०७१,९५,६६,५२२/- अदा करण्यात आले आहेत.

सदर योजनेतर्गत प्रवेशित आदिवासी विद्यार्थ्यांच्या अनुषंगाने इंग्रजी माध्यमाच्या खाजगी कायमस्वरूपी विनाअनुदानित तत्वावर असलेल्या शाळांना शासन निर्णय, दिनांक १८/०५/२०१८ मधील निकषांच्या आधारे गुणांकन करून प्राप्त गुणानुसार शुल्क निर्धारित करण्यात येते.

तसेच आदिवासी विकास विभागांतर्गत कार्यरत प्रकल्प कार्यालयामार्फत संबंधित नामांकित शाळांची नियमितपणे तपासणी केली जात असून शुल्काचा अंतिम टप्पा अदा करण्यापूर्वी शाळेची प्रत्यक्ष तपासणी करून सर्व देय सोयी सुविधा, त्यांचा दर्जा, विद्यार्थी उपस्थिती इत्यादी सर्व बाबींची पडताळणी करून आवश्यक असल्यास देय शुल्क रक्कमेतून दरवर्षी कपात सुध्दा करण्यात येते.

(२) हे खरे नाही.

नामांकित योजनेतर्गत कार्यरत १७२ शाळांमधील ५३,२७५ प्रवेशित विद्यार्थ्यांच्या अनुषंगाने देय शुल्क रक्कम वितरणाची सर्व प्रक्रिया आधार लिंक असून विद्यार्थी आधार पडताळणी करून व प्रकल्प कार्यालयामार्फत विद्यार्थी उपस्थिती व त्यांना देय वस्तू, सोयी सुविधांची खात्री करूनच ऑनलाईन आधार लिंक पोर्टलवर विद्यार्थ्यांच्या प्रवेशास मान्यता दिली जाते. तदनंतरच त्यांच्या देय शुल्कापोटी ५०% व ५०% प्रमाणे शुल्क संस्थाना दिले जाते. शैक्षणिक वर्षात आदिवासी विकास विभागांतर्गत कार्यरत प्रकल्प कार्यालयामार्फत संबंधित शाळांची तपासणी नियमितपणे करून देय शुल्काचा अंतिम टप्पा अदा करण्यापूर्वी पुनश्च शाळांची प्रत्यक्ष तपासणी करून सर्व देय सोयी सुविधा, त्यांचा दर्जा, विद्यार्थी उपस्थिती इ. सर्व बाबींची पडताळणी केल्यानंतरच आवश्यक असल्यास उर्वरीत शुल्क रक्कमेतून दरवर्षी कपात सुध्दा करण्यात येते.

(३) हे खरे नाही.

(४) आयुक्त, आदिवासी विकास आयुक्तालय, नाशिक यांच्या दिनांक १७/१०/२०१९ रोजीच्या पत्रान्वये सर्व अपर आयुक्त निहाय कार्यरत असलेल्या नामांकित निवासी शाळांचे लेखापरिक्षण करण्यात आले आहे ते खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	अपर आयुक्त	शाळांची संख्या	लेखा परीक्षण झालेल्या शाळांची संख्या	प्रलंबित असलेल्या शाळांची संख्या
१	नाशिक	५१	५१	०
२	ठाणे	३१	२४	८
३	अमरावती	४५	०	४५
४	नागपूर	४५	८	३७
एकूण		१७२	८३	८९

कोविड-१९ या रोगाच्या महामारीमुळे वरील ८९ नामांकित शाळांचे लेखापरीक्षण करणे शक्य झाले नाही.

(५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कुंटूर (ता.नायगांव, जि.नांदेड) येथील कापूस
खरेदी करण्याची मर्यादा वाढविण्याबाबत**

(६५) * ६७३४ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.मोहनराव कदम, श्री.राजेश राठोड, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.जयंत आसगावकर, डॉ.सुधीर तांबे : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कुंटूर (ता.नायगांव, जि.नांदेड) येथील जय अंबिका जिनिंग व प्रोसिंग फॅक्टरी येथे कापसाच्या दिवसाला ५० ते ७० गाड्या येत असतानाही येथे ७५० क्विंटल कापूस दिवसाला खरेदी करणेबाबतचा निर्णय पणन महामंडळाकडून निर्गमित झाला असल्याचे दिनांक १ जानेवारी, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कापूस उत्पादक शेतकऱ्यांना येथे ४/४ दिवस थांबावे लागत असून त्यांचा वाहन खर्च वाढत असल्यामुळे त्यांना आर्थिक भुर्दंड सोसावा लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून येथील ७५० क्विंटल कापूस खरेदीची अट रद्द करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) हे खरे नाही.

कुंटूर (ता.नायगांव, जि.नांदेड) येथील जय अंबिका जिनिंग व प्रेसिंग फॅक्ट्री येथे केंद्र शासनाचे मुख्य अभिकर्ता भारतीय कपास निगम लि. (C.C.I.) यांचे खरेदी केंद्र असून या केंद्रावर एकच जिनिंग प्रेसिंग फॅक्ट्री असल्याकारणाने मोठ्या प्रमाणात अनजिन कापूस साठलेला होता. त्यामुळे सदर फॅक्ट्रीची प्रक्रिया क्षमता विचारात घेऊन सीसीआयव्दारे हमी दराने कापूस खरेदी केली जात आहे.

(२) हे खरे नाही.

जय अंबिका जिनिंग प्रेसिंग फॅक्ट्रीमध्ये उपलब्ध असलेले मनुष्यबळ, जागा व प्रक्रिया यंत्रणेच्या क्षमतेनुरूप, दैनंदिन कापसाची खरेदी केली जात आहे.

(३) हे खरे नाही.

सदर फॅक्ट्रीमध्ये ज्याप्रमाणे जागा उपलब्ध होईल त्यानुसार दैनंदिन कापसाची खरेदी मर्यादा वाढविण्याबाबत सीसीआयव्दारे निर्देश देण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

धनगर समाजाला आरक्षण देण्याबाबत

(६६) * ६६५३ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, डॉ.सुधीर तांबे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.राजेश राठोड, श्री.अभिजित वंजारी, श्री.महादेव जानकर, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात धनगर समाजाला आरक्षण देण्याबाबत विविध भागात धनगर समाजाकडून मोर्चा काढण्यात आला असून धनगर समाजाच्या आरक्षण व विविध मागण्यांबाबत शिष्टमंडळाने मा.मुख्यमंत्री महोदयांची भेट घेतल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, धनगर समाजाच्या मागण्यांसंदर्भात टाटा सामाजिक विज्ञान संस्थेस (टीस) संशोधन/सर्वेक्षण करून अहवाल सादर करण्यास दिनांक २२ सप्टेंबर, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास शासनाने कळविले असल्याचे विधानपरिषद सभागृहात मा.मुख्यमंत्री यांनी घोषित केले होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, टाटा सामाजिक विज्ञान संस्थेने त्यांचा अहवाल दिनांक ३१ ऑगस्ट, २०१८ रोजी शासनास सादर केला होता. परंतु, दिनांक २७ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत सदर संस्थेकडून प्राप्त झालेल्या संशोधन/सर्वेक्षण अहवालाच्या अनुषंगाने मंत्रिमंडळ उपसमिती गठीत करण्याचा निर्णय घेण्यात आला, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, दिनांक १ मार्च, २०१९ च्या आदेशान्वये मंत्रिमंडळ उपसमिती गठीत करून दिनांक २ मार्च, २०१९ रोजी झालेल्या बैठकीत देण्यात आलेल्या निर्देशानुसार धनगर समाजाबाबतचा टाटा सामाजिक विज्ञान संस्था, मुंबई यांचा अहवाल महाअधिवक्ता, महाराष्ट्र राज्य यांच्याकडे पाठविण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, महाअधिवक्ता कार्यालयाकडून सदर अहवालाबाबत कोणताच अभिप्राय प्राप्त झाला नसून सदर विलंबास अधिनियम, २००५ हा कायदा लागू करण्यात येतो किंवा कसे तसेच धनगर समाजाच्या अहवालावर केलेल्या कार्यवाहीचा तपशिल निश्चित कालावधीत सादर करण्यात आला नसल्यामुळे उक्त प्रकरणी चौकशी करून अभिप्रायासाठी विलंबास जबाबदार असणाऱ्यांवर तसेच धनगर समाजास आरक्षण व त्यासंदर्भातील मागण्या पूर्ण करण्यासंदर्भात कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१), (२), (३) व (४) होय.

(५) महाराष्ट्र शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या बदल्यांचे विनियमन आणि शासकीय कर्तव्य पार पाडताना होण्याच्या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ च्या कलम ११ (ii) व (vi) नुसार लोकायुक्त, उप लोकायुक्त तसेच इतर सांविधानिक संस्था व आयोग यांना संदर्भ करण्यात आलेली प्रकरणे तसेच मोठा धोरणात्मक निर्णय समाविष्ट असलेली प्रकरणे वगळण्यात आलेली

आहेत. प्रस्तुत प्रकरणी धनगर समाजाच्या अहवालावर मा.महाधिवक्ता यांचे अभिप्राय प्राप्त झाल्यानंतर पुढील कार्यवाही अपेक्षित आहे. तसेच धनगर समाजाच्या उर्वरित मागण्या इतर विभागाशी संबंधित असल्याने त्यासंदर्भात आवश्यक कार्यवाही करण्याबाबत त्या विभागास कळविण्यात आले आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

वृक्ष लागवडीच्या निधीमध्ये अनियमितता झाल्याबाबत

(६७) * ६९७७ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया, श्री.अमोल मिटकरी, श्री.शशिकांत शिंदे, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.संजय दौंड, श्री.दुष्यंत चतुर्वेदी, श्री.नरेंद्र दराडे : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सन २०१४ ते सन २०१९ या कालावधीमध्ये शासनाने ३३ कोटी वृक्ष लागवड ही विशेष मोहिम राबविली होती परंतु, राज्यात विशेषतः अकोला, बुलढाणा व वाशिम जिल्ह्यात अधिकाऱ्यांच्या समन्वयाअभावी मोठ्या प्रमाणात शासनाच्या निधीमध्ये अनियमितता झाल्यामुळे वृक्ष लागवडीचे उद्दिष्ट साधण्यास अपयश आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेतर्गत बारिशटाकळी (जि.अकोला) तालुक्यातील वन परिक्षेत्रातील रोपवनात माहे सप्टेंबर, २०१७ मध्ये झालेल्या निंदनाच्या कामावर बनावट मजूर दाखवून शासनाच्या ५० कोटी वृक्ष लागवड योजनेच्या कामात संबंधित सहायक वनरक्षक व वन परिक्षेत्र अधिकारी (आर.ए.ओ.) यांनी शासन निधीचा अपहार केला असल्यामुळे त्यांच्याविरुद्ध पोलिसात तक्रार करण्यात आल्याचे सन २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर कामात अपहार झालेल्या तक्रारीच्या अनुषंगाने उपजिल्हाधिकारी (रोहयो) व अभियंत्यांच्या पथकामार्फत दिनांक ४ डिसेंबर, २०१९ रोजी सदर कामाची तपासणी केली असता कामाच्या ठिकाणी मजूरांचे हजेरीपत्रक, रोपासंदर्भात नोंदवही उपलब्ध नसणे तसेच कामाच्या नावाचे फलक आदीसह रोपांची गुणवत्ता खराब असल्याचे तपासणी पथकास आढळून आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, तपासणी पथकाकडून प्राप्त झालेल्या अहवालानुसार दोषीना दिनांक १९ डिसेंबर, २०१९ रोजी कारणे दाखवा नोटीस बजावण्याखेरीज अन्य कोणतीही कारवाई न केल्याचे व संबंधित प्रशासकीय विभागाकडून अपहारप्रकरणी तक्रार नोंदविण्यात आली नसल्याचे तसेच नोटीसांबाबत दोषीकडून कसलाही खलासा प्राप्त झाला नसल्याचे दिनांक ९ जानेवारी, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(५) असल्यास, कोट्यवधी रुपये खर्च करूनही प्रत्यक्षात वृक्ष लागवड व संगोपन न करता सदर योजना कागदोपत्री राबवून रोपवनात निदंनाचे काम न करताच मजूरीचे पैसे काढून निधीचा अपहार करण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,

(६) असल्यास, ३३ कोटी वृक्ष लागवड योजना राबविण्यासाठी किती कोटी रुपये निधी खर्च करण्यात आला व किती निधी अखर्चित राहिला आहे तसेच या संपूर्ण वृक्ष लागवडीची चौकशी करण्याकरीता शासनाने विशेष तपास पथक (एस.आय.टी.) स्थापन करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१) सन २०१७ ते २०१९ या कालावधीमध्ये शासनाने ५० कोटी वृक्ष लागवडीची मोहिम राबवली होती. त्या अंतर्गत अकोला, बुलढाणा व वाशिम या जिल्ह्यात विभागामध्ये सदर वृक्ष लागवडीची मोहिम राबवितांना अधिकाऱ्यांच्या समन्वयअभावी अथवा कोणत्याही कारणाने निधीमध्ये अनियमितता झाल्याचे निदर्शनास आलेले नाही. सदर कालावधीमध्ये वृक्ष लागवडीचे उद्दिष्ट पूर्ण करण्यात आले आहे.

(२) बारिश्टाकळी (जि.अकोला) वन परिक्षेत्रातील परंडा रोपवनात सन २०१७ मध्ये झालेल्या निदंनाच्या कामावर बनावट मजुर दाखवून शासन निधीचा अपहार केल्याची तक्रार पोलीस स्टेशन बारिश्टाकळी येथे दिनांक ०३/११/२०२० रोजी प्राप्त झाली आहे.

(३) उपजिल्हाधिकारी (रोहयो) यांनी महात्मा गांधी रोजगार हमी योजनेतील दगडपारवा रोपवाटिकेची दिनांक ४ डिसेंबर, २०१९ रोजी तपासणी केली असता कामाच्या ठिकाणी मजूरांचे हजेरीपत्रक, रोपासंदर्भात नोंदवही उपलब्ध नसणे तसेच कामाच्या नावाचे फलक आदीसह रोपांची गुणवत्ता खराब असल्याचे आढळून आले आहे.

(४) तपासणी अधिकारी उपजिल्हाधिकारी (रोहयो), अकोला यांचे दिनांक ११/१२/२०१९ रोजीच्या पत्रान्वये तत्कालीन वनपरिक्षेत्र अधिकारी, बारशिटाकळी यांना कारणे दाखवा नोटीस बजावण्यात आली होती. त्यानुसार वनपरिक्षेत्र अधिकारी यांनी याबाबत उपजिल्हाधिकारी (रोहयो), अकोला यांचे कार्यालयास खुलासा सादर केलेला आहे. याव्यतिरिक्त उपवनसंरक्षक, अकोला कार्यालयाचे त्रिस्तरीय समितीने प्रकरणाची चौकशी करून अहवाल सादर केला आहे. चौकशी समितीच्या अहवालानुसार उपजिल्हाधिकारी (रोहयो), अकोला यांचे तपासणीत आढळलेल्या त्रुट्यांची पूर्तता करण्यात आल्याने व प्रकरणात कुठलीही वित्तीय अनियमितता झालेली नसल्याचे आढळून आल्याने तसा अहवाल उपवनसंरक्षक (प्रा.) अकोला यांनी जिल्हाधिकारी, अकोला यांना सादर केला आहे.

(५) व (६) बारशिटाकळी (जि.अकोला) वन परिक्षेत्रातील परंडा रोपवनात सन २०१७ मध्ये झालेल्या निंदनाच्या कामावर बनावट मजुर दाखवून शासन निधीचा अपहार केल्याच्या तक्रारीची उपवनसंरक्षक (प्रादेशिक) अकोला यांचे कार्यालयामार्फत चौकशी करण्यात येत आहे.

औंढा नागनाथ (जि.हिंगोली) तालुक्यात सागवान व इतर वृक्षतोड केल्याबाबत

(६८) * ७१७७ श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) औंढा नागनाथ (जि.हिंगोली) तालुक्यात सागवान व इतर वृक्षतोड होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मागील दोन वर्षांमध्ये सागवान वृक्ष तोडण्यासाठी संबंधित वनपरिक्षेत्र अधिकारी व वनपाल यांना किती अर्ज प्राप्त झाले असून प्राप्त झालेल्या अर्जाबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने संबंधित वनपरिक्षेत्र अधिकारी व वनपाल यांनी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१) हे खरे नाही.

(२) सन २०१९-२०२० व सन २०२०-२०२१ या वर्षात ९ अर्ज प्राप्त झाले आहेत. सदर अर्जाबाबत महाराष्ट्र वृक्षतोड अधिनियम १९६४ मधील नियमानुसार तोड परवानगी देऊन संतक उमटवून वाहतूक परवाना देण्याची कार्यवाही करण्यात आली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

श्री.राजेन्द्र भागवत
सचिव,
महाराष्ट्र विधानपरिषद

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर करण्यात आली आहे.
मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.